

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Ellialtıncı İçtima

21 Teşrinisani 1339 Çarşamba

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Zaptı sabık hulâsası	491	edileceğine dair Maliye Vekâletinden sual takriri (6/43)	492
2. — Sualler	491,496		
1. — Niğde Mebusu Ebubekir Hâzım Beyin; İstanbul'daki su, elektrik, telefon, tramvay şirketlerine dair Nafia Vekâletinden sual takriri (6/42)	491	6. — İstanbul Mebusu Akçuraoğlu Yusuf Beyin; mekâtibi iptidaiye ve taliyede okutturulmakta olan tarih kitapları hakkında suali ve Maarif Vekili İsmail Safa Beyin şifahi cevabı (6/40)	496:498
2. — Antalya Mebusu Murad Beyin; Duyunu umumiyyede vukubulan suidare, ve Türk memuru istihdamı hususunda gösterilen tekâsüle dair Maliye Vekâletinden sual takriri (6/45)	491	3. — Evrakı varide:	492
3. — Antalya Mebusu Murad Beyin; Rusya'dan buğday ithal edilmesi men edildiği halde karar hilâfına lûtfi Beye iki bin tonluk vesika verildiğine dair Maliye Vekâletinden sual takriri (6/44)	491	Teklifler	492
4. — Antalya Mebusu Rasih Efendi ile İstanbul Mebusu Ali Rıza Beyin; Duyunu Umumiyyedeki seyyiat ve suiistimalâta ve Yunanlı memur istihdam edildiğine dair Maliye Vekâletinden sual takriri (6/46)	492	1. — Gümüşane Mebusu Zeki Beyin; Cuma günleri bilûmum mağaza ve ticarethanelerin seddedilmesi hakkında teklifi kanunisi (2/218)	492
5. — Bolu Mebusu Mehmed Vasfi Efendinin; Ağnam tadadının hangi ayda icra		2. — Erzurum Mebusu Büşdü Paşa ile Bayezid Mebusu Şefik Beyin İran'dan Türkiye'ye idhal edilecek hububatın Gümrük Resminden istisnaiyeti hakkında teklifi kanunisi (2/219)	492
		Mazbatalar	492
		1. — Karesi Mebusu Ahmed Süreyya Beyin âhar mahallere nakledilen eşhasın emval ve duyun ve matlubatı metrukkesi	

hakkında 13 Eylül 1331 tarihli Kanunu muvakkatin bâzı mevaddı ile 20 Nisan 1338 tarihli Emvali Metrûke Kanununun muaddil 15 Nisan 1339 tarihli Kanuna zeyl olmak üzere kanun hakkında Lâyiha Encümeni mazbatası (2/215) 492

2. — Eskişehir Mebusu Mehmed Arif Beyin gayrimuharip mensubini askeriye rütbelerinin ilgasına dair (2/216) numaralı teklifi kanunisinin şayanı müzakere olduğuna dair Lâyiha Encümeni mazbatası 492

3. — Orta tedrisat muallimleri hakkında (1/264) numaralı kanun lâyihası ve Maarif Encümeni mazbatası 492

4. — 1316, 1317 tevellütlü olup da emsalinin silâh altına celbinden evvel T. B. M. Meclisi Hükümetince tanınmış şimendifer idarelerine, hamallar ve gayrimüstahsil ameleler dâhil olmamak üzere, intisabeylemiş onların şimendifer kıtaatında bil-münavebe üçer ay talim ve terbiye görmek şartıyla vazifei hazıralarında terklerine dair (1/292) numaralı lâyihai kanuniye ve Müdafaai Milliye Encümeni mazbatası 492

5. — Onbir zatın İstiklâl Madalyasıyla taltifleri hakkında Müdafaai Milliye Vekâleti tezkeresi (3/146) teklif olunan bunlardan yalnız döndüğün müstahakkı taltif olduğu hakkında Müdafaai Milliye Encümeni mazbatası. 492:493

6. — Firari ve Bakaya Kanununun birinci maddesinin tefsiri hakkındaki (3/171) numaralı Başvekâlet tezkeresi ve Müdafaai Milliye Encümeni mazbatası 493:494

Tezkereler

1. — Birinci devrei intihabiye âzasından bâzı zevatın nisfı yeşil ve nisfı diğeri kırmızı şeritli İstiklâl Madalyasıyla taltiflerine dair Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi Gazi Mustafa Kemal Paşa Hazretlerinden mevрут tezkere 494

2. — 15 Mayıs 1335 tarihli harcırah kararnamesinin tefsirine ait tezkerenin tesrii intacı hakkında Başvekâletten mevрут tezkere 494

3. — Memurini Mülkiye Tekâüt Kanununun tefsirine dair Başvekâletten mevрут tezkere (3/173 mük.) 494

4. — Usulü Muhasebei Umumiye Kanununun 23 neü maddesi mucibince Divanı Muhasebat tarafından tanzim olunan üç aylık takririn gönderildiğine dair Divanı mezkür Riyasetinden mevрут tezkere (3/123) 494

5. — Maliye Vekâletiyle Reji Şirketi beyninde münakit itilâfnamenin berayı tetkik gönderildiğine dair Başvekâletten mevрут tezkere (3/173) 494:495

Takrirler

1. — Malatya Mebusu Mahmud Nedim Beyin Surye muvaridatına karşı mamul şeker tarifesinin tatbikiyle Malatya - Gazianteb tarikinin tesrii inşaası temenniyatına dair takriri (4/91) 495

2. — Bozok Mebusu Süleyman Sırrı Bey ve rüfekasının Nevahi Kanununun Dahiliye Encümeninden Heyeti Umumiyyeye sürati sevk ve müzakeresine dair takriri 495:496

3. — Malatya Mebusu Mahmud Nedim Beyin Malatya'nın bütün zerriyatı mıntakasına ithali ve Rumeli'den gelecek muhacirînden icabı kadar bütün müstahsıllarının mahallî mezkürde iskânı temenniyatına dair takriri (4/91) 496

4. — Konya Mebusu Kâzım Hüsnü Beyin Şer'iye ve Maarif Vekâletlerince tabettirilmekte olan kitapların umumi kitap-hanelere meccanen verilmesi hakkında temenni takriri (2/92) 496

5. — Çorum Mebusu Ferid Beyin Emniyet Sandığı Bütçe lâyihai kanuniyesinin müstacelen ve tercihan müzakeresi hakkında takriri

6. — Hakkâri Mebusu Asıf Beyin hükâm ve memurîni adliye maasatına zam icrasına dair kanun tatbikatında Adliye Vekâletinin, Adliye Encümeninin reyine de müracaat etmesine dair takriri (4/92 Mükerrer) 507:519

4. — İkinci defa reye konulan kanun 496

1. — Adliye Vekâletinin 1339 senesi bütçesine tahsisatı munzamma ilâvesine dair Kanun 496,520

5. — Müzakere edilen maddeler

498

1. — Ali Rıza Beyin Zâbitanı Sıhhiyenin müddet ve sureti istifaları hakkında

Askerî Tekâüt ve İstifa Kanununun ellinci maddesine tezyili istenen kanun teklifi ve Müdafaai Milliye ve Sıhhiye encümenleri mazbataları

498:507

BİRİNCİ CELSE

Bedi' müzakerat; saat: 1,40

REİS — Birinci Reisvekili Sabri Beyefendi

KÂTIPLER : Mahmud B. (Siird), Haydar Rüşdü B. (Denizli)

REİS — Efendim Celseyi açıyorum, zaptı sabık hulâsası okunacak:

1. — ZAPTI SABIK HULÂSASI

Birinci Celse

Fethi Beyefendinin tahtı riyasetlerinde bil-içtima zaptı sabık hulâsası kıraat ve aynen kabul olundu. Evrakı varide aid oldukları mahallere havale edilerek Mentеше Mebusu Şükrü Kaya Beyin mahsulât ve ihracatın himayesine dair İktisat Vekâletinden ve Kayseri Ahmed Hilmi Beyin Şarki - Anadolu şimendiferlerine dair Nafia Vekâletinden sual takrirlerine vekili aidleri tarafından cevap verildi. Vatanın emril müdafaası maksadiyle İka edilen ceraimin affına dair Kanun tâyini esami ile ikinci defa reye vaz'olundu. Ruznamede bulunan suüstimalden maznun Binbaş Lûtfi Efendi hakkındaki İera Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresine mütaallik Adliye Encümeni mazbatası encümen tarafından istirdadolundu. Mütaakıben Takdirname ile usulü taltif hakkındaki Kanunun tefsirine dair Müdafaai Milliye Encümeni mazbatası kabul olundu ve tenneffüs için celse tatil edildi.

İkinci Celse

Sabri Beyefendinin Riyasetleriyle küşadedi-

lerek vatanın emri müdafaası maksadiyle İka edilen ceraimin affına dair Birinci Celsede ikinci defa kabul edildiği tebliğ edildi. Badehu Takdirname ile taltif hakkında Müdafaai Milliye Encümeninin iki kıta mazbatası kıraat ve kabul edildi. Adliye Vekâleti bütçesine tahsisatı munzam itasına dair kanun lâyihasının müzakeresine geçildi. Heyeti umumiyesi hakkında cereyan eden müzakere kâfi görülerek maddeler aynen kabul edilip kanunun heyeti umumiyesi tâyini esamiyle reye vaz'olundu. Reylerde nıسابı ekseriyet olmadığından Çarşamba günü öğleden evvel saat onda içtima edilmek üzere celseye nihayet verildi.

	Kâtip
Reis	Denizli
Ali Fethi	Haydar Rüşdü

Kâtip
Siirt
Mahmud

2. — SUALLER

1. — Niğde Mebusu Ebubekir Hâzım Beyin İstanbul'daki su, elektrik, telefon, tramvay şirketlerine dair Nafia Vekilinden sual takriri (6/42)

2. — Antalya Mebusu Murad Beyin; Duyunu Umumiye de vukubulan suidareye ve Türk

memuru istihdamı hususunda gösterilen tekâsüle dair Maliye Vekâletinden sual takriri (6/45)

3. — Antalya Mebusu Murad Beyin; Rusya'dan buğday ithali men edildiği halde karar hilâfına Lûtfi Beye iki bin tonluk vesika verildiğine dair Maliye Vekâletinden sual takriri (6/44)

4. — *Antalya Mebusu Rasih Efendi ile İstanbul Mebusu Ali Rıza Beyin; Duyunu Umumiyedeki seyyiat ve suiüstimalâta ve Yunanlı memur istihdam edildiğine dair Maliye Vekâletinden sual takriri (6/46)*

5. — *Bolu Mebusu Mehmed Vasfi Efendinin; ağnam tadadının hangi ayda icra edileceğine dair Maliye Vekâletinden sual takriri (6/43)*

Aidoldukları vekâletlere havale edilmiştir.

REİS — Efendim zaptı sabık hulâsası hakkında bir mütalâa var mı efendim?

RASİH Ef. (Antalya) — Reis Beyefendi Müdafaaî memleket uğrunda ita edilmiş olan efal ve

harekât hakkındaki Kanun, af suretiyle zaptı sabık hulâsasına geçmiş. Halbuki cürüm addedilmeyeceğine dair Kanundur.

ALİ SAİB B. (Kozan) — Onun bir maddesinde af vardır. Dördüncü maddesi mahkûmiyete aittir.

RASİH Ef. (Antalya) — Cürüm addedilmeyeceği hakkındaki kanun..

REİS — Tashih olundu, efendim.

Efendim zaptı sabık hulâsası hakkında başka mütalâa dermeyan eden var mı? (Hayır sesleri)

Zaptı sabık hulâsası muaddelen kabul olundu.

3. — EVRAKI VÂRİDE

Efendim, evraki vârideyi Heyeti Muhteremeye arz ediyorum :

Teklifler

1. — *Gümüşane Mebusu Zeki Beyin, Cuma günleri bilûmum mağaza ve ticarethanelerin seddedilmesi hakkında teklifi kanunisi (2/218) (Lâyihâ Encümenine)*

2. — *Erzurum Mebusu Rüşdü Paşa ile Bâyezid Mebusu Şefik Beyin İran'dan Türkiye'ye ithal edilecek hububatın Gümrük Resminden istisnaiyeti hakkında teklifi kanunisi (2/219) (Lâyihâ Encümenine)*

Mazbatalar

1. — *Karesi Mebusu Ahmed Süreyya Beyin, âhar mahallere nakledilen eşhasın emval ve matlubatı metrukesi hakkında 13 Eylül 1331 tarihli Kanunu muvakkatin bâzı mevaddı ile 20 Nisan 1338 tarihli Emvali Metruke Kanununu muaddil 15 Nisan 1339 tarihli Kanuna zeyl kanun teklifi (2/215) ve Lâyihâ Encümeni mazbatası (Kavanini Maliye Encümenine)*

ALİ SURURİ Ef. (Karahisarî Şarki) — Reis Beyefendi! Bunun Adliye Encümenine gitmesi lâzımgelir. Çünkü kaleme alan Adliye Encümenidir.

REİS — Verilir efendim.

2. — *Eskişehir Mebusu Mehmed Arif Beyin gayrimuharip mensubini askeriye rütbelerinin ilgasına dair (2/216) numaralı teklifi kanunisi-*

nin sayarı müzakere olduğuna dair Lâyihâ Encümeni mazbatası (Müdafaaî Milliye Encümenine)

3. — *Orta tedrisat muallimleri hakkında (1/264) numaralı kanun lâyhâsı ve Maarif Encümeni mazbatası var (Ruznameye)*

4. — *1316, 1317 tevellüdlü olup da emsalinin silâh altına celbinden evvel Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetince tanınmış şimendifer idarelerine hamallar ve gayrimütehassıs ameleler dâhil olmamak üzere, intisabeylemiş olanların şimendifer kıtaatında bilmünavebe üçer ay talim ve terbiye görmek şartıyla vazifei hazıralarında terklerine dair (1/292) numaralı lâyhâi kanuniye ve Müdafaaî Milliye Encümeni mazbatası (Ruznameye)*

5. — *Onbir zatın İstiklâl Madalyası ile taltifleri hakkında Müdafaaî Milliye Vekâleti tezkeresi (3/146) bunlardan yalnız dördünün müstehakı taltif olduğu hakkında Müdafaaî Milliye Encümeni mazbatası*

REİS — Okuyoruz efendim :

T. B. M. M. Riyaseti Celilesine
Müdafaaî Milliye Encümeni

37

Ankara

19 . 11 . 1339

Hidematı fevkalâdelerine mebni İstiklâl Madalyasıyla taltifleri inha edilen onbir zattan mü-

lâzımievvel Zekâi Efendinin teklif varakası zuhur etmediğinden ve inha edilenler meyanında altı zatın dahi merbut teklif varakalarındaki meşruhat, kanunu mahsusanın sarahati ile kabili telif görülemediğinden yalnız isimleri atide muharrer dört zatın İstiklâl Madalyası ile taltifleri Encümenimize münasip görülmekle berayı tasvip Heyeti Umumiyyeye arz olunur.

Fırka 42, Alay 12, Tabur 3, Bölük 11, Mülâzımısani Halid Ziya Efendi bini Hacı Ahmed Bitlis, Fırka 6, Alay 50, Tabur 1, Bölük 2, Piya-de İhtiyat Mülâzımısanisi Ömer Lûtfi Efendi bini Mustafa Afyonkarahisar, mürettep suvari Fırkası Alay 38, Bölük 1, İhtiyat Mülâzımısanisi Ali Ragıb Efendi bini Mehmed Tokad, Fırka 6, Kudretli Bölük 3, Ağır Topçu Mülâzımısanisi Ahmed Sabit Efendi bini İbrahim Çal.

Müdafaai Milliye Encümeni Mazbata Muharriri

Reisi	
Karahisarı Sahib	Eskişehir
Ali	Mehmed Arif
Kâtip	
Zonguldak	Âza
-----	Hüsrev
Âza	Âza
Kastamonu	-----
Halid	
Âza	
İzmit	Âza
Mustafa	Rauf
Âza	Âza
Kılıç Ali	Rasih

REİS — Efendim Müdafaai Milliye Encümeni mazbatasını reyî âlinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar lûtfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyorum efendim. Kabul etmeyenler lûtfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir efendim.

6. — *Firari ve Bakaya Kanununun birinci maddesinin tefsiri hakkındaki (3/771) numaralı Başvekâlet tezkeresine dair Müdafai Milliye Encümeni mazbatası*

REİS — Okunacaktır efendim.

T. B. M. M. Riyaseti Celilesine

Ahiren Meclisi Âlice tanzim ve neşir buyurulan 18 Teşrinievvel 1339 tarih ve 358 numaralı Firari ve Bakaya Kanununun birinci maddesindeki firar kaydı, mükellefinin bir maksadı siyasi tahtında düşman tarafına firar etmiş olan

efrada şümulünde tereddüdedilmiş olduğundan bu gibi ihanetkâr maksatla düşman tarafına firar etmiş olanların da mücazatlarından sarfınazar edilip edilemeyeceği hususunun Meclisi Âlice tefsiri Müdafaayi Milliye Vekâletinin 4.11.1339 tarih ve umuru mahakim müdüriyeti 209 numaralı tezkeresinde bildirilmekle ifayı muktezasına delâleti Riyaset Penahilerini istirham eylerim efendim.

Başvekil
İsmet

T. B. M. M. Riyaseti Celilesine

Firari ve Bakaya Kanununun birinci maddesindeki firar kaydının mükellefinin bir maksadı siyasi tahtında düşman tarafına firar etmiş olan efrada dahi şümulünde tereddüt hâsıl olarak Meclisi Âlice tefsiri lüzumuna dair olup Encümenimize tevdi buyurulan Başvekâletin 8.11.1339 tarih ve 3/155 numaralı tezkeresi Encümenimizce tetkik ve mütalâa edildi. Düşman tarafına firar edenler hakkında Askerî Ceza Kanunnamesinin 0/137 nci maddesinde sarahati kâfiye mevcud olduğundan ve mezkûr madde ahkâmı düşman karşısında ve vazife başında iken düşmana iltica mânasını şâmil bulunduğu haldeki Meclisi Âlice tanzim ve neşir buyurulan 18 Teşrinievvel 1339 tarih ve 358 numaralı Firari ve Bakaya Kanunundaki firar kaydı doğrudan doğruya alelâde firar cürmüne ve memleket dâhiline firar edenlere mahsur bulunduğu cihetle muamele icra ve tatbiki lâzımgeleceği mütalâasıyle Heyeti Umumiyyeye arz olunur.

Müdafaai Milliye Encümeni

Reisi	Mazbata Muharriri
Karahisarı Sahib	Eskişehir
Ali	Mehmed Arif
	Âza
Kâtip	Urfa
-----	Hüsrev
Âza	Âza
İzmit	Cebelibereket
Mustafa	Rasih
Âza	Âza
Kastamonu	Okunamadı
Halid	

Âza
Okunamadı

REİS — Efendim Müdafaa-i Milliye Encümeninin bu mazbatasını reyi âlinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın.

RASİH Ef. (Antalya) — Tavazzuh etsin Reis Beyefendi.

REİS — Efendim reye arz ettim. Binaenaleyh reye arz ettikten sonra söz veremem.

Efendim aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın, kabul edilmiştir.

MÜDAFAA-I MİLLİYE VEKİLİ KÂZİM PŞ. (Karesi) — Reis Beyefendi memaliki meşgule ahalisinden olup da, gitmiş olanlar bunun dâhilinde midir? Tefsir için gelmiştir.

REİS — İstirham ederim Paşa Hazretleri, reye koydum. Reye koymadan evvel söz istiyebilirdiniz.

Efendim tezkereler var okuyoruz.

Tezkereler

1. — *Birinci devrei intihabiye âzasından bâzu zevatın nısfı yeşil nısfı diğeri kırmızı şeritli İstiklâl Madalyası ile taltiflerine dair Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi Gazi Mustafa Kemal Paşa Hazretlerinden mevрут tezkereler*

REİS — Reyi âlinize arz edeceğim. (İsimler okunsun sesleri)

REİS — Okuyoruz efendim.

T. B. M. M. Riyaseti Celilesine

Türkiye Büyük Millet Meclisi birinci devrei intihabiye âzasından oldukları halde cephede ve (İzmir) mıntakası Şimal grupunda âsarî hâmaset ve fedakârî gösteren zirde muharrer asker mebuslar ile sivil zevatı kirama dahi İstiklâl Madalyası Kanununun ikinci ve beşinci maddelerine tevfikân nısfı yeşil ve nısfı diğeri kırmızı şeritli İstiklâl Madalyası itasını rica ederim efendim.

T. B. M. M. Reisi
Gazi Mustafa Kemal

Gazi Mustafa Kemal PŞ. (Ankara),
Fevzi PŞ. (Kozan),
İsmet PŞ. (Edirne),
Kâzım Karabekir PŞ. (Edirne),
Ali Fuad PŞ. (Ankara),
Kâzım PŞ. (Karesi),
Refed PŞ. (İzmir),
Fahrettin PŞ. (Mersin),

Ali Bey (Karahisarî Sahib),
Avni Bey (Saruhan),
Hüsrev Bey (Trabzon),
Cavit Bey (Kars),
Cafer Tayyar PŞ. (Edirne),
Hacı Şükrü Bey (Diyarbakir),
Hoca Esad Ef. (Aydın),
Memduh Bey (Karahisarî Sahib),
Ömer Lûtfi Bey (Karahisarî Sahib),
Salâhaddin B. (Mersin),
Mahmud Celâl Bey (Saruhan),
Mustafa Necati Bey (Saruhan),
Reşad Bey (Saruhan),
Vehbi Bey (Karesi),
Hamdi Bey (Ertuğrul),
Hüseyn Bey (Elâziz),
Rıza Bey (Muş).

REİS — Efendim Büyük Millet Meclisi Riyasetinden gelen tezkerede isimleri mûnderiğ zevatın beyan olunduğu veçhüze İstiklâl Madalyasıyla taltifi hususunu reyi âlinize vaz'ediyorum. Kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir efendim.

2. — *15 Mayıs 1335 tarihli Harcırah Kararnamesinin tefsirine ait tezkerenin tesrii intacı hakkında Başvekâletten mevрут tezkereler (Kavanin ve Muvazenei Maliye encümenlerine)*

3. — *Memurîni Mülkiye Tekaiüt Kanununun tefsirine dair Başvekâletten mevрут tezkereler (3/173 mükerrer) (Kavanini Maliye Encümenine)*

4. — *Usulü Muhasebei Umumiye Kanununun 23 ncü maddesi mucibince Divanı Muhasebat tarafından tanzim olunan üç aylık takririn gönderildiğine dair divanı mezkûr riyasetinden mevрут tezkereler (3/123) (Kavanini Maliye Encümenine)*

5. — *Maliye Vekâletiyle Reji Şirketi beyninde münakit itilâfnamenin berayı tetkik gönderildiğine dair Başvekâletten mevрут tezkereler (3/173) (İktisat Encümenine)*

RASİH Ef. (Antalya) — Efendim malûmu âlileri bu itilâfname mucibince, eğer Hükümet, feshi arzu edecek olursa sene nihayetinden üç ay evvel şirkete ihbar etmek mecburiyetindedir. Fakat senei maliye nihayetine önümüzde pek az

bir müddet kalmıştır. Yani Teşrinisani nihayetine kadar rejiiyi haberdar etmek mecburiyetindedir. Binaenaleyh encümenler ve Meclisi Âli bunu ve memleketi reji belâsından kurtarmak için müstacelen, Teşrinisani nihayetinden evvel intacetmek zaruretindedir. Aksi takdirde bu memleket bir sene daha reji belâsından kurtulamaz ve memleketi rejiiye esir bırakmış oluruz.

ALİ RIZA B. (İstanbul) — İktisat ve Muvazenei Maliye encümenleri müştereken içtima ederek bunu biran evvel Meclise sevk etsinler.

REİS — Efendim İktisat ve Muvazenei Maliyenin müştereken ve müstacelen müzakere ederek Meclisi Âliye getirmelerini rica ederim.

RASİH Ef. (Antalya) — On gün kalmıştır. Müstereken içtima etsinler.

REİS — O halde efendim Rasih Efendi tarafından vâkı olan teklifi reyî âlinize vaz'ediyorum. Bu teklifin, Muvazenei Maliye ve İktisat encümenleri tarafından, müştereken ve müstacelen müzakeresini kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye arz ediyorum. Kabul etmişler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Takrirler

1. — *Malatya Mebusu Mahmut Nedim Beyin Suriye müvaridatına karşı mamûl şeker tarifesi nin tatbiki ile Malatya - Gaziantep tarikinin tesrü inşası temenniyatına dair takriri (4/91) (Başvekâlete)*

2. — *Bozok Mebusu Süleyman Sırrı Beyle rüfekasının Nevahi Kanununun Dahiliye Encümeninden Heyeti Umumiyeye süratle sevk ve müzakeresi hakkında takriri*

REİS — Okunacak :

Riyaseti Celileye

Geçen devreden müntakil Nevahi Kanunu henüz Dahiliye Encümeninden Meclisi Âliye sevk edilmemiştir. Halbuki bu kanun milletin hayat, istiklâl ve serbestii inkişafına taallük eden ve milletin tatbikini dört gözle beklediği bir kanundur. Binaenaleyh Nizamnamei Dahilinin yirmi üçüncü maddesinin bahsettiği salâhiyete binaen lâyihai mezkûrenin Meclisi Âliye celp ve ruznameye alınarak müzakeresine başlanılmasını teklif eyeriz.

Bozok
Şüleyman Sırrı

Bozok
Ahmed Hamdi

Ergani
Kâzım Vehbi
Ertuğrul
Halil

Denizli
Kâzım
Canik
Cavit

REİS — Bu takriri Dahiliye Encümenine gönderiyorum.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Efendim Nevahi Kanunu malûmuâliniz geçen devreden intikal etmiştir ve bu haddizatında müstacel müzakereye tabi değildir. Yani iki defa müzakere edilecektir. Bu kanunun şöyle, böyle 20 - 30 maddesi kalmıştır. Encümenler, meşgalesi dolayısıyla vaktiyle intacederek Meclisi Âliye sevk etmiyor. Nizamnamei Dahilî mucibince her hangi bir teklif encümünde üç aydan ziyade kalamaz. Öyle bir şey vâkı olursa sahibi tarafından celbi talebolunabilir. Bendeniz de nizamnamenin bahsettiği salâhiyete binaen bunun encümenden alınmasını ve müzakereden sonra mucibi tenkid bir nokta varsa tekrar ikinci bir müzakere daha yapılmasını Meclisi Âliden rica ediyorum. Çünkü milletin hayatına taallük eden bir kanundur. Millet bunu dört gözle bizden bekliyor.

ALİ SÜRURİ Ef. (Karahisarı Şarki) — Süleyman Sırrı Beyin bahsettiği maddeler, bu husus ile kabili kıyas değildir. O başkadır. Onun istinadettiği madde her hangi mebusun bir teklifi, her hangi encümünde üç aydan fazla bilâmuamele kalırsa Heyeti Umumiye bilmüraca doğrudan doğruya Heyeti Umumiye sevkini talebeder. Bu, öyle değildir. Nevahi Kanunu, Süleyman Sırrı Bey arkadaşımızın teklifi değildir. Ancak kanunun ehemmiyeti derkârdır. Dahiliye Encümeninden rica ederiz. O maddeler hangileri ise biran evvel intaceder ve Meclise sevk eder.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Bu teklif geçen devreden müntakil müstakil bir tekliftir. Müstakil bir teklif encümünde üç aydan ziyade kalamaz. Teklifimde ısrar ediyorum. Meclisi Âlinin ârasına müracaat buyurun.

ŞÜKRÜ B. (Bolu) — Çok doğru, Meclisin ârasına müracaat ediniz.

REİS — Efendim talep Hükümet tarafından olmalıdır.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Fethi Beyefendi bu kanun için Dahiliye Vekâletinden rica etmiştir.

REİS — Bu suretle kanun aldirmaya zannedirim nizamname müsait değildir. Ancak süratle intacımı ve Heyeti Umumiyyeye sevkini rica edelim.

ŞÜKRÜ B. (Bolu) — Müsaittir.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Riyaset takibeder ve süratle intacettirir. Rica ederim Riyaset ihsası rey etmesin, ârâya müracaat olunsun. Âra hâkemdir.

REİS — Lâyihai kanuniyenin, encümenden ikmal edilmeksizin aldırılması Hükümetin talebine mütevakkıftır. Zatiâlinizin talebi, bu suretle tervecedilince hüsnü suretle intacı temin edilmiş olur. Bendeniz Heyeti Muhteremeye bunu arz ettim. Heyeti Muhtereme tensip buyursa Divanı Riyaset bu kanunu biran evvel encümende intacımı takibetsin ve biz de encümenden istirham edelim. Encümen kanunun müzakeresini tesri ile biran evvel Heyeti Umumiyyeye göndersinler... Riyaset, encümen nezdinde takibetsin. (Müvafık sesleri)

ZEKİ B. (Gümüşane) — Yine kaldı. Birçok seneler daha böyle sallanır.

REİS — İstirham ederim Zeki Bey! Söz vermedim.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Hakikatten bahsediyorum.

3. — *Malatya Mebusu Mahmud Nedim Beyin Malatya'nın, bütün zerriyatı muntakasına ithali ve Rumelinden gelecek muhacirinden icabı kadar bütün müstahsullarının mahallî mezkûrda iskân temenniyatına dair tavriri (4/91) (Başvekâlete)*

4. — İKİNCİ DEFA REYE KONULAN KANUN

1. — *Adliye Vekâletinin 1339 senesi bütçesine tahsisatı munzamma ilâvesine dair Kanun*

REİS — Efendim Adliye Vekâletinin 1339 senesi için kabul edilen tahsisata zamaim icrası hakkındaki kanun geçen içtimada tâyini esa-

4. — *Konya Mebusu Kâzım Hüsnü Beyin Şer'îye ve Maarif vekâletlerince tabettirilmekte olan kitapların umumi kütüphanelere meccanen verilmesi hakkında temenni tavriri (2/92) (Başvekâlete)*

5. — *Çorum Mebusu Kadir Beyin Emniyet Sandığı bütçe lâyhahi kanuniyesinin müstacelen ve tercihan müzakeresi hakkında tavriri*

REİS — Okunacak :

Riyaseti Celileye

Emniyet Sandığı bütçesinin müstacelen ve tercihan müzakeresini arz ve teklif eylerim.

Çorum

Ferid

REİS — Efendim reynize vaz'ediyorum.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Müstacelen ve hem de tercihan ne demektir? (Gürültüler)

REİS — Efendim hem müstacel ve hem de tercihan teklif ediyorlar.

ALİ SAİB B. (Kozan) — Öyle şey olmaz.

MUSTAFA B. (Çorum) — Efendim ayrı ayrı reye vaz'edin.

REİS — Müstacel ve tercih tekliflerinin ayrı ayrı reye vaz'olunması talebolunuyor, binaenaleyh ayrı ayrı reye vaz'edeceğim. Evvelden, müstacelen müzakeresini kabul edenler lûtfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lûtfen el kaldırsın. Müstacelen müzakeresi kabul edilmiştir.

Şimdi tercihan müzakeresini reyi âlilerine arz ediyorum. Tercihan müzakeresini kabul buyuranlar lûtfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın. Kabul olunmadı.

2. — *SUALLER VE CEVAPLAR*

6. — *İstanbul Mebusu Akçuraoğlu Yusuf Beyin mekâtibi iptidaiye ve taliyede okutturulmakta olan tarih derslerine dair sual tavriri ve*

Maarif Vekili İsmail Safa Beyin şifahi cevabı (6/40)

REİS — Maarif Vekili buradadırlar. Akçura Bey hazır bulunmadığı için...

AKÇURAOĞLU YUSUF B. (İstanbul) — Buradayım efendim... (Handeler)

ALİ RIZA B. (İstanbul) — Buna çabuk atlatmak derler.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Reis Beyefendi Nizamnamei Dahilinin doksan sekizinci maddesinin son fıkrasını nazarı dikkati âlinize vaz'ediyorum, âra bitmeden söz söylenmez.

Riyaseti Celileye

Mekâtibi iptidaiye ve tâliyede okutturulmakta olan tarih derslerinin esas ve şekli Devletimize muvafık bir şekle ifrağ edilip edilmediğini Maarif Vekilinden şifahen sorarım.

12 Teşrinisani 1339

İstanbul Mebusu

Akçuraoğlu Yusuf

(Suali anlamadık sesleri) (Takrir tekrar okundu.)

HALİL B. (Zonguldak) — Yalnız tarih kitapları değil; kıraat kitapları da öyle.

AKÇURAOĞLU YUSUF B. (İstanbul) — Onu da siz sorunuz.

MAARİF VEKİLİ İSMAIL SAFA B. (Adana) — Efendim iptidai ve tâli mekteplerde elyevm okutmakta olduğumuz tarih ve malûmatı medeniye kitaplarında...

(İşitilmiyor sesleri).

REİS — Efendim lütfen biraz hızlı söyler misiniz?

MAARİF VEKİLİ İSMAIL SAFA B. (Devamla) — Elyevm okutmakta olduğumuz tarih ve malûmatı medeniye kitaplarında; bugünkü Hükümetin sureti teşekkülüne, şekline ve esasına ait malûmatı kâfiye vardır. Büyük Millet Meclisi ne zaman teşekkül etmiştir, vaziyeti nedir, salâhiyeti nedir? Onun kuvvei icraiyesi ne gibi salâhiyetle mücehhezdir? Bütün bunlara ait malûmat vardır. Fakat şurasını itiraf etmek lâzımdır ki, bu malûmat dahi Maarif Vekâletini tatmin edecek mahiyette değildir. Biz programların esaslı bir surette tadilini esasen elimizde tutmaktayız. Bunun için mütaaddit komisyonlar yapmışızdır. Zannederim önümüzdeki seneden itibaren tarih ve kıraat kitapları ve malûmatı medeniye kitapları daha ziyade maksadımıza muvafık bir şekilde yazılmış olacak ve mekteplerimizde okutturulmuş olacak-

tır. Fakat bu husustaki malûmat, az - çok bugünkü kitaplarımızda da vardır.

AKÇURAOĞLU YUSUF B. (İstanbul) — Efendiler kendime ehemmiyetli addettiğim bu suali sormaktan maksadımı izah için beş - on dakika müsaade buyurmanızı istirham edeceğim. («Beş dakikadan fazla olamaz» sesleri.) Öyle ise saatimi elime alayım. Malûmâlinizdir ki; her hangi bir heyeti içtimaiyede şekli Hükümetin teessüs ve devamında en çok müessir olan iki mühim âmil vardır. Birisi, müessesatı iktisadiye, münasebatı iktisadiye, diğeri de âmili fikrî veyahut âmili mefkûrevidir. Bu âmili mefkûrevi bilhassa irşat ile husule gelir. Biraz yaşını başını almış olanlara vesaiti irşat - cümlelizin malûmu olduğu üzere - gazeteler, yazılar, kitaplar, şunlar bunlar, sözler, nutuklar ve sairedir. Fakat irşadın en mühim kısmı bilhassa gençlere yapılan tenvirat kısmıdır ki, talim ve terbiye kısımlarını ihtiva etmek itibariyle müstakbel vatandaşları ihzar eden ve mekteplerde en ziyade vatandaş yetiştirmek için müessir olan derslerden birisi de tarihtir. Acaba memleketimiz bir demokrasi, bir halk Hükümeti, halk Devleti olduktan sonra ve bilhassa bu halk Devletinin mükemmel bir şekli olan Cumhuriyet teessüs ettikten sonra padişahların destanı suretinde yazılmış olan tarih kitaplarımız değiştirilerek mi okutuluyor, yoksa eski halinde kalmış mıdır? Kitaplar kalmış ise bile ruhu değiştirilerek oradaki hatalar muallimler tarafından izah ediliyor mu? Çünkü: Budala hükümdarlar bile bizde evliya diye gösterilmiştir. Bunlar için bendeniz doğrudan doğruya takririmi vermeden akdem biraz etrafımı yokladım. İstanbul'da bulunduğum esnada - bundan birbuçuk ay evvel - mekteplerdeki kitapların bu eski kitaplar olduğunu ve aynen okutulduğunu haber verdiler. Sonra İstanbul uzakta. Belki oraya haber verilmemiştir dedim. Bundan bir hafta evvel buradaki liseye gittim. Lisede okutulan kitapların nekerden ibaret olduğunu sordum. Yine eski kitaplardır dediler. Acaba bu kitapların ruhu değiştirilmek üzere bir talimat verildi mi, dedim. Böyle bir talimatın, (sirkülerin) gelmiş olduğundan beni haberdar etmediler. Binaenaleyh Maarif Vekâletinden bu suali sormaya lüzum gördüm. Fakat Vekil Beyefendi buyurdular ki, bu hususta ya-

pılmış olan kitaplarda halk Hükümetine dair malûmat vardır. Hükümetimiz, halk Hükümeti olmakla beraber şimdiki şeklimiz daha sarîh olarak Cumhuriyettir. Cumhuriyet ruhu, mekteplerimize sokulmuş mudur? Bunu sokmak için buyurdıkları gibi tarih ile beraber terbiyeye müessir olan kitaplar lâzımdır. Eğer kitapların bu kadar acele bir zamanda ihzarı kâbil olmaz ve buyurdıkları gibi bu hususta birtakım heyetler teşekkül etmiş bulunuyorsa o halde alelacele yapılacak bir iş vardır ve zannediyorum ki, her ne kadar sarahatle söylemedilerse de beyefendi bunu yapmışlardır. Böyle bir tamim yazılmalı ve mekteplerimizde böyle terbiyei fikriye ve siyasiyemize mütaallik olan dersler-

de Cumhuriyetin diğer eşkali Hükümete nasıl mütevakıf olduğunu ve diğer eşkali Hükümetten memleketimizin ne gibi zararlar gördüğünü ve hükümdarların öyle zannedildiği gibi evliya ve cihangir olmadığını ve memlekete birçok fenalıklar yapmış olduklarını izah etmek lâzımdır. Binaenaleyh, Vekil Beyin sözünü senet ittihaz ederek ve noksanların ikmalini ümid ederek sözümü burada kesiyorum.

ALİ RIZA B. (İstanbul) — Yani Padişahlara karşı olan methiyelerden de vazgeçelim.

REİS — Adliye Bütçesine tahsisat vaz'ına dair kanun için reylerini istimal etmiyen varmı? Reylerini istimal etmiyen varsa lûtfen reylerini istimal buyursun.

5. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

REİS — Efendim, ruznamei müzakerata geçiyoruz.

Posta Kanunu hakkındaki tetkikatını encümen' ikmal etti ve tab'a gönderdi. İnşallah yarınki ruznamemize ithal ederiz.

1. — *İstanbul Mebusu Ali Rıza Beyin, Zâbitanı sıhhiyenin müddet ve sureti istifaları hakkında Askerî Tekaüt ve İstifa Kanunununun elinci maddesine tezyili istenen (2/193) numaralı teklifi kanunisi ve Müdafaaî Milliye ve Sıhhiye Encümenleri mazbataları.*

ALİRIZA B. (İstanbul) — Posta Kanunu ikmal edilse de gelse..

VASIF B. (Saruhan) — Posta Kanunu ne oldu Reis Bey, encümende uyuyor mu?

REİS — Efendim, encümen tetkikatını ikmal etti. Fakat mazbata gelmedi. Tab' olunmak üzere matbaaya gitmiştir. Yarınki ruznamemize ithal olunacaktır.

HALİD B. (Kastamonu) — Reis Bey, altıncı maddede Ziraat Bankasının 1339 senesi bütçe lâyihası ve Muvazenei Maliye Encümeni mazbatası vardır. Ziraat mektebine taallük eder. Evvelki iğtimada bunun müstacelen ve tercihan müzakeresini kabul etmiştik. Ziraat mektebi talebesi açdır. Bir yerden para alamıyorlar. Rica ederim, dünkü karar mucibince müstacelen ve tercihan Ziraat Bankası bütçesi müzakere edilsin.

ALİ SAİB B. (Kozan) — Zaten bunun müzakeresine başlandı; devam edelim.

REİS — Efendim, Ziraat Bankası Bütçesinin tabı' ikmal edilmediğinden dolayı bugün müzakere edilemeyecektir. Tab'ını tesri edeceğiz. Gelir gelmez karar mucibince müzakere edilecektir.

Sıhhiye Encümeni mazbatasını okuyoruz : Sıhhiye Encümeni esbabı mucibe mazbatası

Riyaseti Celileye

Tekaüt ve İstifa Kanununun ellinci maddesine tezyil edilmek üzere Müdafaaî Milliye Encümenince tesbit edilen ve Heyeti Umumiyeden encümenimize havale buyurulan teklifi kanuni tetkik ve müzakere olundu.

Mezkûr teklifi kanuni :

1. — Devletçe ihtiyar edilen mektep masrafını tediye etmek suretiyle vukubulan şekli istifayı ilga,

2. — İstifa için mevzu müddeti tezyit,

3. — Staj ve asistanlık müddetini tesbit,

4. — Berveçhibâlâ kuyudu munhasıran etibaya tevcih etmektedir.

Filvâki mekâtibi askeriyede talebe masrafının Devletçe deruhde edilmesinden maksadı asli bilâhara mezkûr masarif yekûnunu estifa etmekten ziyade neşet edecek talebenin hizmetinden istifade etmek olduğuna ve elyevm hizmete en ziyade muhtaç bir devrede vujudduğuna göre encümenimizce derdesti tanzim yeni Tekaüt ve İstifa Kanununun tarihi neşrine kadar bizzarure mektep masrafının tediyesi suretiyle vukubulacak istifaların muvakkaten ademikabulünü esas itibariyle tasvibeylemiştir.

İstifa için esasen mevzu bahis bulunan müddeti hizmet âzami derecede olup işbu müddetin tezyidi halinde tekaüt müddeti ile aralarında hiçbir fark kalmıyacağı ve Müdafaa-i Milliye Encümenince teklif edilen şeklin kabulü takdirinde istifa usulünün büsbütün ilgası neticesine vâsıl olunacağı cihetle encümenimiz tezyidi müddete mütaallik madde ile,

Takdir ve tesbiti bir heyeti ilmiyenin dairei salâhiyetinde olması muvafık görülen staj ve asistanlık müddetlerine ait diğer madde-i kanunîyeyi Müdafaa-i Milliye Vekâleti Sıhhiye Reisi Süleyman Emin Paşa Hazretlerinin inzâmı muvafakati ile tayyedilmiştir.

(Kül) ün lâyenfek anasırı meyanında aynı kanunun icrayı ahkâm etmesi esasına taraf-tar olan encümenimiz kanunun munhasıran etibbâyı askeriyeye tahsisini muvafık madelet görmemiş ve encümenimizce müttefikân kabul edilen esasatı berveği zir tesbit ederek Heyeti Umumiyenin nazarı tasvibine arza karar vermiştir efendim.

Sıhhiye Encümeni Reisi Mazbata Muharriri
Dr. Fuad Mustafa
Karahisarî Şarkî İçel
Mehmed Emin Tevfik
Bolu
Falih Rıfki

Teklifi kanunî

Madde 1. — Tekaüt ve İstifa Kanununun el-linei maddesinin fıkraî saniyesi hükmü mülga-dır.

Madde 2. — İşbu kanun tarihi neşrinden mu-teberdir.

Madde 3. — İşbu kanunun icrasına Müdafaa-i Milliye Vekili memurdur.

ALİ SAİB B. (Kozan) — Arkadaşımız İstan-bul Mebusu Ali Rıza Beyin bir takriri üzerine Müdafaa-i Milliye Encümeni bir teklif yapmış-tır. O teklife mukabil Sıhhiye Encümeni ellin-ci maddenin fıkraî ahiresini tayyedi. Fa-kat burada sarahat yoktur. Burada deniliyor ki : «İstifa müddeti olan on seneden evvel istifa etmek isteyen zâbitanın mektepte bulun-dukları müddetçe Devlet tarafından kendileri için ihtiyar ve sarf olunan masrafı tamâmen ret suretiyle bunların ihtiyat sınıfına nakilleri icra edilerek istifanmeleri kabul olunur.» Bu-

nun dairei gümülü nedir? Acaba bu kimlere teşmil edilecektir? Geçen gün yani bundan bir-buçuk ay evvel Meclisi Âli bir kanun kabul et-miştir. Memleketin ihtiyacını düşünerek etib-bâyı mülkiye hakkında bir kanun yaptık. O kanunun birinci maddesinde dedik ki; «1339 senesinde ve onu mütaakıp senelerde neşet ede-cek etibba iki sene hizmete mecburdur.» Fa-kat mevcut etibbâyı buna mecbur tutmadık ve onları bu kanunun dairei gümülüne ithal etme-dik. İkinci maddesinde dedik ki; «Elyevm tahsilde bulunan ve 1339 tarihinden itibaren mektebe girecek etibba beş sene müddetle Hü-kümet tarafından işe ve ilbas edilerek bütün masarifi Hükümet tarafından temin edildikten sonra üç sene hizmete mecbur kalacaktır.»

Böyle gayet müsait bir kanun yapıldığı halde ve bu kanun mucibince beş sene bütün masarifi Hükümet tarafından temin edildiği halde bu sene fakülteye yalnız yedi efendi gir-miştir. Böyle müsait bir kanuna mukabil yedi efendi girerse bu kanun kabul edildiği tak-dirden gelecek sene askerî tıbbiyeye bir tek efen-di girmeyecektir ve bu suretle ordu, tamamiy-le etibbâyı askeriyeyi kaybetmiş olacaktır (Doğru sesleri). (Girer sesleri). Biz bir ay evvelki kanunu kabul ederken memleketin ih-tiyacını nazarı itibara almıştık. Şimdi de or-dunun ihtiyacından bahsediliyor. Zannedersen memleketin ihtiyacı ile ordu ihtiyacı ara-sında bir fark yoktur. Ordu ne kadar tabibe muhtaç ise memleket ondan da-ha fazla muhtaçtır. Bugün memleketin birçok aksamında tabib yoktur. Bugün koskoca liva-larda, kazalarda tek bir tabib bulamazsınız. Fakat ordunun birçok yerlerinde tabib vardır. Hattâ alaylarda, birçok taburlarda tabib var-dır. Bu çıkan etibba acaba nereye gidiyor? Yine memlekette kalıyor. Yine memleketin ih-tiyacını temin ediyor. (İstanbulda kalıyor ses-leri). Binaenaleyh efendiler madem iki, ordu-nun ihtiyacı düşünülecek, ordunun ihtiyacı için bu kanunu makabline teşmil edemeyiz. Eğer biz burada kabulettiğimiz kanunları makabline teşmil edersek şimdiye kadar bütün kabul et-tiğimiz kanunları hercümere ederiz. (Doğru sesleri). Binaenaleyh bu kanunun makabline teşmili katiyen doğru değildir. 1339 da ve onu mütaakıp senelerde neşet edecek etibba için

yapılmalıdır. Bu hususta bir de teklif veriyorum. Kabulünü rica ederim. (Bravo sesleri).

Dr. MUSTAFA B. (Çorum) — Efendiler Encümenimize havale edilen Müdafaai Milliye Encümeni mazbatası vardır. Bu mazbata da Müdafaai Milliye Encümeni bilhassa etıbbayı askeriyeyi nazarı itibara alıyor ve diyordu ki, müddeti istifa, ne kadar ise bunu tezyidediyoruz. Sonra para vermek suretiyle istifayı ilga ediyoruz. Staj ve asistanlık müddetini hesabetmiyoceğiz. Bu Encümenimize geldi. Encümeninde müzakere ettik ve maddeleri birer birer nazarı itibara aldık. Bunlardan bir tanesi ki, istifa için mevzu olan müddetin tezyidi meselesidir. Müdafaai Milliye Vekâleti esasen onbeş sene olan istifa müddetini yine onbeş sene kabul ediyor. Bir farkla ki, bu eski kanunda bulunan on beş sene içerisinde mektep hayatının beş senesi ve staj müddeti dâhildir. Binaenaleyh bir doktor mektepten çıkıp doktor olduktan on sene sonra hakkı istifayı haiz oluyor. Halbuki Müdafaai Milliye Encümeni mektepteki dört sene hayatı tahsiliyeyi saymıyor, asistanlık müddetini saymıyor, staj müddetini, saymıyor bu suretle etıbbanın müddeti istifasını yirmi seneye iblâğ ediyor. Sonra etıbbanın içinde diğer bir kısım daha vardır ki, onlar da mütehasıslardır. O mütehasıslar da neşetlerinden sonra iki veya dört sene daha tahsillerine devam ederler. Onların müddeti istifası da netice itibariyle yirmi dört sene itibar edilecektir. Müddeti tekaüdiye malûmuâliniz ciheti askeriyede yirmi beş senede başlar. Binaenaleyh Müdafaai Milliye Encümeninin teklifini kabul etmiş olsaydık, müddeti istifa ile müddeti tekaüdiye arasında fark kalmıyordu. Biz bunu muvafık görmedik ve ilgasını tasvıbettik. İkinci mesele; kanunda stajla asistanlık müddeti vardır; biz bu müddeti tesbit etmek istemedik.

Efendiler gerek staj müddeti olsun, gerek asistanlık müddeti olsun tamamiyle hayatı tahsiliyeden addolunur. Gerçi sıfatı tahsiliye ile asistanlık arasında hayli fark vardır. Bunu da ayrıca arz edeceğim. Fakat böyle hayatı tahsiliye aidolan bir müddeti Meclisi Millînin tahdit ve tâyin etmesine biz taraftar olmadık. Çünkü malûmuâliniz mektebi trbbiyeden başka mektebi hukuk vardır, mühendis mektebi var-

dır, darülfünun ve birçok mektepler vardır. Bu mekteplerin hayatı tahsiliyesinin iki sene veya üç sene olmasını Meclisi Âli yani bir Meclisi siyasiye mi tesbit eder, yoksa bir heyeti ilmiyei mütehasısısa mı tâyin eder? Biz bunu daha ziyade heyeti ilmiyei mütehasısınanin dairei salâhiyeti dâhilinde gördüğümüz için o maddeyi tayyettik. Şimdi asıl mühim mesele istifanın şekli meselesi idi. İstifa iki suretle oluyordu. Bunlardan birisi müddeti muayyene hizmet etmek suretiyle, diğeri de mektep masrafını tekiye etmek suretiyle olan şekli istifanın kabul ve ademi kabulü hakkında uzun uzadıya müzakerede bulunduk ve düşündük ki, her hangi bir tabip evvelâ tabip olmak için en mühim iki âmilin tahtı tesirindedir. Bunlardan bir tanesi kendi mesaisi ve kendi kudreti teşebbüsiesi, diğeri âmil de o kudreti teşebbüsüyesine, kudreti ilmiyesine tababeti tahsil için tevcih edeceği bir istikamet meselesidir. Yani acaba her hangi bir tabibi askerî yalnız tababete tevcih etmek için kendisine bir imkân vermeseydi doktor olamıyacaktı efendiler. Niçin? Çünkü tahsil için tayyüş lâzımdı, kendisini beslemek için netice itibariyle para lâzımdı. İşte ordu kendisine bu parayı temin etmiştir. Binaenaleyh kudreti maliye ile kendi kudreti mesaisi iştirak etmiş ve bu iştirakle ortaya bir tababet, yani kendi doktorluğu meydana gelmiştir. Binaenaleyh ordunun kendisinde gayrikabili inkâr bir hakkı vardır. Ordu bunu, yani bu işi yaparken ne düşündü? Ordu hiçbir zaman müessesesi maliye değildir. Ordu, para veriyorum, mukabilinde para alıyorum değil, para veriyorum, seni yetiştiriyorum, mukabilinde senden hizmet beklerim, diyor. Bu suretle ordu kendisinden hizmet beklediği bir zamanda her hangi bir tabibi askerî parasını vermek suretiyle istifasını talebeder ve orduda ihtiyacatı sıhhiyesini bugün onların istifasıyla temin edemiyecek bir vaziyete düşerse acaba para vermek suretiyle istifayı kabul edelim mi, etmiyelim mi? Bunu uzun uzadıya düşündük ve ordunun zarureti iktizası bilhassa içtimai zaruretin efradın hukukunu bazan tahdit meselesini ihtiva ettiğinden netice itibariyle şu madde kanuniyeyi tesbit ettik. Binaenaleyh ordunun selâmeti sıhhiyesi namına ve muvakkaten bu kanunun kabul edilmesi memleketin menafii âliye-

gider. Sonra gelir Allaha ısmarladık der, ordu-
dan çıkar.

ESAD Ef. (Menteşe) — Ondan sonra da
millete hizmet eder.

ARIF B. (Devamla) — O başka meseledir.
Binaenaleyh ordunun menafii icabı bu ellinci
maddedeki (dühullerinden itibaren) yerine, (or-
duya bilfiil dühullerinden) kaydının konması
lâzımdır. On sene hizmet etmelidirler.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Muhterem arka-
daşlarım, bendeniz bu lâyihaî kanuniye ile,
bundan akdem çıkan lâyihaî kanuniye arasın-
da büyük bir tezat görüyorum. Maksat eğer
ordudaki askerî doktorların fazlanması ise bu
lâyihaî kanuniye ile bütün bütün emir berakis
olur. Esbabı; biz bundan bir hafta evvel kabul
ettiğiniz lâyihaî kanuniye mucibince sivil etib-
bayı meccanen iâşe ve ilbas edip okuttuktan ve
o efendiler mektepten doktor olarak çıktıktan
sonra üç sene müddetle Hükümeti merkeziye-
nin her hangi bir mahalde göstereceği vazaifi
ifa etmek şartıyla hizmeti mecburiyesi sâkit
oluyor. Bunlara üç sene koyduğumuz halde
etibbayı askeriyeye onbeş sene müddet koyuyo-
ruz ve dört sene; evvelki üçüncü maddede gös-
terilen tatbikat müddeti, iki sene de staj müd-
deti dediğimiz takdirde ara yerde minnet etti-
ğimiz bir sene midir efendiler? Bunu bendeniz
anlamadım.

Dr. MUSTAFA B. (Çorum) — Hayır efen-
dim öyle değil.

ZEKİ B. (Devamla) — Beyefendi. Öyle de-
ğilse zatiâliniz mazbata muharririsiniz. Kürsü-
ye çıkar söylersiniz, biz de anlarız. Sonra bu-
rada, «Tekâüt ve istifa Kanununun 50 nci mad-
desinin fıkrai saniiyesi hükmü mülğadır.» deni-
lir. Efendiler hangi hakla bir adamın bütün
ömrü arasındaki hukukunu tahdidederek,
«Efendi sen hiçbir vakit istifa edemezsin» di-
yeceksiniz. Bu ne demek?

ALİ SAİB B. (Kozan) — Kanun makabli-
ne teşmil edilemez.

ZEKİ B. (Devamla) — Ali Saib Beyefen-
dinin dediği gibi, bir kanunun makabline teş-
mil edildiğini dünyanın hiçbir meclisinde gör-
medim. Bu kürreiarzda görülmemiştir. Eğer bi-
zim Meclisi Âli bunu teşmil ederse o bahsi di-
ğerdır. Mamafih ümidetmem ki, Meclisi Âli böy-
le bir şeyi yapsın. Tahsil ettirdiğimiz bir beye-

fendi diplomasını aldı, mektepten çıktı. Bir de-
fa hepimiz birer fert olmak üzere düşünelim
ki; ona da istinadeden bir ailesi mevcuttur.
Memleketinden bir mektup alır ve bu mektup-
ta; «Senin pederin vefademiştir. Kalan sekiz -
on tane çocuğun istinadgâhı sensin, biran ev-
vel efradı ailenin başına gelmeniz lâzımdır.»
denirse bu efendi mektep ücretini verir de isti-
fa ederse, sen katiyen istifa edemezsin, diye-
bilir miyiz? Efendiler Rusya'ya mı gönderiyo-
ruz, Japonya'ya mı gönderiyoruz? Yine bu
memleketin içinde hizmet edecektir, yine bu
millete çalışacaktır.

RÜŞDÜ Pş. (Erzurum) — Fakat huduttaki
kardeşlerimiz hastalıktan kırılıyır, doktor bek-
liyor.

ZEKİ B. (Devamla) — Bunun için ben, He-
yeti Celilenize, esbabı mucibe ve mazereti meş-
rua karşısında istifanın kabulünü rica ederim.
Sonra burada bir mesele tehattüs ediyor. Harbi
Umumî içerisinde Mektebi Tıbbiyede ikmalî
tahsilden bir efendiye 420 liraya kadar iâşe
ve ilbas masrafı gösterilmiştir. Halbuki bende-
niz hariçten yaptığım tetkikat üzerine bir efen-
dinin mektepteki tahsili ve ilbası ve iâşe mas-
rafı galâyı esar üzerine bin liraya bakıyor.
Olabilir ki, Hükümet 420 lira gibi bir parayı
az görüyor, bunun miktarını bir derece tezyi-
dedebilir. Bir mektep efendisi mektebi ikmal
ettikten sonra staj müddetinde masrafından
madâ, sekizyüz lira kadar maaş olarak bir pa-
ra alıyor. Eğer staj müddetini ikmal etmişse
Hükümetin ondan staj müddetine ait parasını
da istemeye hakkı vardır. İkmal etmediği tak-
dirde istemeye hakkı yoktur. Yoksa bütün bü-
tün böyle şey etmek muvafıkı adalet değildir.

MÜDAFAİ MİLLÎYE VEKİLİ KÂZİM Pş.
(Karesi) — Efendim harekâtın hitamından son-
ra bazı doktorlar, bilhassa genç doktorlar mek-
tep parasını verip ordudan çıkmaya teşebbüs
ettiler. Kanun da mektebe dühulünden itibaren
onbeş senenin içinde bulunan bir doktor mek-
tep ücretini verebilirse çıkabilir diye bir kayıt
mevucolduğu için bir iki kişinin istifaları ka-
bul edildi ve muameleleri yapıldı. Fakat bak-
tık ki, arkası geliyor ve orduda bütün genç
doktorlar bilhassa kıtaları uzak mahallerde olan
genç doktorlar mektep masrafı namıyla vak-
tiyle altın para zamanındaki rayice göre yüz eli,
ikiyüz lirayı kâğıt para olarak verip kendi ti-

caretleriyle meşgûl olmak hevesine düştü. Bu suretle ordunun muhtacolduğu etibbanın pek ziyade azalacağı ve bilhassa uzak yere giden kıtaatin doktorsuz kalacağı düşünüldü ve şüphesiz ki Meclisi Âli böyle kıtaatinın, askerinizin doktorsuz ve bakımsız kalmasını tervecemeyeceği için derhal keyfiyetten Meclisi Âliyi haberdar etmek istedi ve şimdi arz ediyorum ki, askerî etibba, mülki etibba gibi değildir. Bunlar mektebe girdiği tarihten itibaren Hükümetin marifetiyle, Hükümetin parası ile yetişir ve mektepten çıktuktan sonra, Arif Beyefendinin buyurduğu gibi, yine Hükümetin parası ile hususi ders ve talim görürler ve zaten Hükümet bunu ne maksatla yetiştirmiş olduğunu tesbit etmiştir. Şimdi tasavvur buyurunuz iyi yetişmiş bir doktor, orduda iyi bir hizmet edebilecek böyle bir doktor tam iş göreceği bir zamanda rayiç farkından dolayı ufak bir para ile bu işten kurtulup da, kendi ticaretine sülûk ederse bu maksat kaybedilmiş olmaz mı? (Tabii sesleri) Zaten kanunda «Mecburi hizmet tarihi dühullerinden itibaren onbeş senedir, fakat parasını verebilir» kaydı vardır.

Şimdi Sıhhiye Encümeni de bu hakikati takdir ederek askerî doktorların tazminat verip çıkmalarının caiz olmadığını kabul etmiştir. Yalnız Müdafaa-i Milliye Encümeninin tesbit ettiği müddeti tenkis etmiştir. Halbuki zaten bir doktor Tıbbiye Mektebini bitirdikten sonra tekemül etmiş addolunmuyor.

Evvelce tıbbiye idadileri vardı, mektebi âlisi vardı. Onları bitirip zâbit oluyordu. Şimdi ihtisas mektepleri vardır. Bir tabib birçok tahsil görüyor ve bu müddet bu tahsil devresi içerisinde karışıyor. Bu suretle bunu dâhil edersek Hükümetin büyük itimat ile büyük masraflar ihtiyar ederek, sırf ordusuna ve askerine baktırmak için kendisinin yetiştirmiş olduğu etibba cüz'î bir para vererek bu mecburiyetten kurtulmuş olacaktırlar. Bunun için bendeniz Müdafaa-i Milliye Encümeninin teklifini daha muvafık ve daha iyi buluyorum. Bu noktada Meclisi Âlinizin ordunun doktor ihtiyacını ve sıhhatini nazarı dikkate almış olacağına binaen bu doktorların bu suretle altın para esasından beş on lira verip kurtularak, kendilerinin intisabetmiş oldukları bu sanati kendi menfaatleri uğrunda istimal etmelerine ve ticaret etmelerine Meclisi Âliniz de muva-

fakat buyurmamalıdır. (suallerimiz var sesleri)

REŞAT B. (Saruhan) — Efendim malûmu-âliniz seferberlik ilga edilmiştir. Seferberliğin ilgasından evvel gerek zâbitanı sıhhiyeye ve gerek diğer zâbitana bilhassa kıtaati fenniye mensubolanlara ihtiyacımız daha çoktur. İhtiyacın daha çok olduğu bir zamanda bu kanun teklif edilmeyip de böyle hali hazara girdiğimiz şu zamanda teklifindeki esbap nedir? Seferberlik hitam bulmadan evvel bilhassa kıtaati fenniyeye mensup birçok zâbitanın istifaları kabul edilmiştir. O zaman da böyle bir teklif de bulunulmayıp da şimdi teklif edilmesi neden icab ediyor?

MÜDAFAA-I MİLLİYE VEKİLİ KÂZİM PŞ. (Devamla) — Malûmuâlinizdir ki, seferberlikte etıbbayı mükellefe usulü vardı. Bütün sivil doktorlar hizmete alınmış ve bunlarla ordu dolmuştu. Bununla beraber o vakit de ihtiyaç vardı. Fakat mükellef etibba bu ihtiyacı mehmaemken tatmin ediyordu. Seferberliğin hitamından evvel mükellef etıbbayı terhis ettik. Mükellef etıbbayı terhis edince eldeki muvazzaf etibba tabii az miktarda kaldı. Biz yine elimizdeki kanun böyledir diye bir, iki müracaatı kabul ile istifa muamelelerini yaptık. Fakat bunun arkası geliyor ve ordunun ahvali sıhhiyesi muhtel olacak bir vaziyet hâdis olması ihtimali vardır. Bunun üzerine Meclisi Âliyi haberdar ettik. Karar, yine Meclisi Âlinindir.

ALİ SAİB B. (Kozan) — Efendim şimdi istifa eden ve para veren etibba ihtiyat sınıfına geçiyor. Tekaüt ve İstifa Kanununda bir madde var. Bu ihtiyat sınıfına geçen etıbbayı sıhhiye riyaseti lüzum gördüğü takdirde alır, istihdam edebilir. Madem ki böyle bir madde var; neden bu suretle kanunen hakları olan ve çıkmak isteyen etıbbanın çıkmasına mâni oluyorsunuz? Sonra aynı zamanda askerî tabıblara fazla masraf ihtiyar ediliyor deniliyor. Hakikaten fazla masraf ihtiyar ediliyor. Kimisi sultaniden gidiyor, kimisi hususi tahsil görüyor, kimisi idadiden gidiyor. Sonra bunların Hükümet kimisini beş sene beslemiş, kimisini on sene beslemiş bunların hepsini neden dolayı istihdam etmiyor?

MÜDAFAA-I MİLLİYE VEKİLİ KÂZİM PŞ. (Devamla) — Efendim müstafi olanları Hükümet lüzum gördüğü zaman celb ve istihdam eder. Buyurduğunuz seferberliğe aittir. Vakti

hazarda istifa etmiş, ordudan çıkmış parasını vererek, müddetini bitirerek istifa etmiş bir adamı çekip tavzif edersen Meclisi Âli de zannederim muvafık görmez, biz de yapamayız. Seferberlikte bu olur. Bir mahalde kıtaat tertib olunur. O vakit bu istifa etmiş olanlar celbolunur. Fakat hali tabiiide hiçbir vakit müstafi zâbit celbolunup tavzif olunmaz. Meğer ki, kendi müracaat etsin. Hükümet de ihtiyaç gösterirse o suretle olur. Yoksa muvafık değildir. Sonra buyurduğunuz iase devresinin müddeti nazarı itibara alınabilir. Bâzısı idadiden gelmiştir. Bâzısı doğrudan doğruya tıbbiyei şahane yani eski tıbbiyeden gelmiştir. Bunun senelerine göre masrafı hesabedilir. Fakat dediğim gibi bu kanun altın para zamanında yapılmıştır. Yetmiş seksen lira verip çıkıyor. Hattâ buyurduğunuz şekil kabul edilirse etıbbayı mülkiye hakkında dermeyan etmiş olduğunuz takyidattan daha fazla bir şey olmuş olur.

ALİ SAİB B. (Kozan) — Peki bu kıantnu makabline teşmil edecek misiniz? Şimdiye kadar böyle bir şey olmamıştır.

MÜDAFAAİ MİLLİYE VEKİLİ KÂZİM Pş. (Devamla) — Müsaade buyurunuz; makabline şamil ne demek, bu mesele makabline şamil mahiyette değildir. Esasen kanuna göre mektepten çıktıktan itibaren onbeş sene hizmet etmeye mecburdur. Şayet parasını verirse serbest kalır. Parayı verip vermemek meselesine gelince; herkesin parası olmayabilir. Bâzısı bu parayı veremez, parayı veremediği takdirde hizmet yapmaya mecburdur. Bu efendiler mektebe girdiği zaman bir hakkı müktesep olarak biz parayı verir bu meslekten çıkarız diye Hükümet kendilerine bir taahhüt yapmamıştır çalışmaya mecburdur.

ALİ SAİB B. (Kozan) — Reis Bey bir sualim daha var.

MÜDAFAAİ MİLLİYE VEKİLİ KÂZİM Pş. (Devamla) — Sonra seferberlikte birçok zaman on, onbeş sene hizmet edenler olmuştur. Parayı vermek esas değil, hizmet etmek esastır. Para verebilir, bizim istediğimiz para vermesin. Hakkı müktesep yoktur.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Paşam, bendenizin sormak istediğim suali Saib Bey sordular, kanunun makabline şümüli olup olmadığını tefsir etmenizi rica edeceğim.

MÜDAFAAİ MİLLİYE VEKİLİ KÂZİM Pş. (Devamla) — Şimdi bunu bâzı arkadaşlar makabline şamil bir surette kabul ediyorlar. Eğer biz deseydik ki, şayet istifa etmek için on sene mecburiyet vardır, yani istifa müddeti on senedir, böyle bir kaydolmasa idi bu kaydı yine koysaydık, o vakit makabline şümüli olurdu. Bugünkü kanunda esas olan mektepten çıktıktan sonra şu kadar sene hizmet edebilmesidir. Binaenaleyh bunun için bir hakkı müktesep yoktur. (Vardır sesleri) Yoktur efendim. Mektep masrafını vermek bir hüsnü talidir. Para vermeyen ne yapacak? Kalacaktır. O halde hakkı müktesep de şamil ve hukukî bir nokta da yoktur. Bu imtiyazdır. Parası olan kurtulur.

ABİDİN B. (Saruhan) — Bu tadilât yapılmadan evvel yani ellinci maddenin ahkâmı cari iken makâmı askeriyeye vukubulan müracaatte her tabibi askerinin şu kanuna tamamen riayet edilmek şartı ile muamelâtı tamamen ikmal ediliyor mu, yoksa bidayeten men olunuyor mu? Onu anlamak istiyorum.

MÜDAFAAİ MİLLİYE VEKİLİ KÂZİM Pş. (Devamla) — Efendim onu arz edeyim. Seferberlikten evvel vukubulan müracaatlara seferberlik zamanında istifa kabul edilmez diye muamele yapmadık. (Şimdi Sesleri) Şimdi elân bu müracaatlar vardır, bunlar reddolunmamaktadır. Kendilerine cevap vermek için Meclisi Âlinin kararına intizar ediyoruz. Muameleleri durmaktadı. Yani muamelenin seyri katidir. Çünkü mecburuz, sonra Meclis bize sorarsa ne deriz? Gözünüzü açmadınız mı, niçin gelip bizi haberdar etmediniz, derse ne deriz? İşte biz de gelip haberdar ediyoruz.

ABİDİN B. (Saruhan) — Erkânı Harbiye tahsil müddeti, istifa müddetine dâhil midir?

MÜDAFAAİ MİLLİYE VEKİLİ KÂZİM Pş. (Devamla) — Arif Beyefendinin izah buyurdukları veçhile Erkânı Harbiye ticari bir sanat değildir. Fakat doktorluk doğrudan doğruya bir sanattır. Böyledir efendiler.

ALİ SURURİ Ef. (Karahisarı Şarki) — Paşam! Zatiâliniz buyuruyorsunuz ki eğer fıkrâi mevcude kemakân mer'i olursa orduda etibba kalmıyacak.

MÜDAFAAİ MİLLİYE VEKİLİ KÂZİM Pş. (Devamla) — Orduda etibba kalmıyacak demedim. Birçoqları, uzak yerlere gitmeye mecbur

olanlar, sanatına güvenenler, ayrıca para kazanacağını bilenler, altın esas üzerine olan parayı banknotla verip çekilecektir ve gidip ticaret yapacaktır.

AKÇORAOĞLU YUSUF B. (İstanbul) — Bilhassa millet parasiyle Avrupa'da yaşayıp gelenler...

ALİ SURURİ Ef. (Karahisarı Şarki) — Hakkı müktesep şahsi değil kanunidir. Onun için bir kanun vardır. Zatiâliniz sebebinin söylüyorsunuz. Yani o sebebin müvellidi nedir? Bunu teşrih buyurursanız mesele hallolur.

MUSTAFA B. (Tokad) — Öyle sual mi olur? (Gürültüler)

ALİ SURURİ B. (Karahisarı Şarki) — Reis Bey, Mustafa Beye lütfen ihtar buyurur musunuz? Beylerin benim sualimi tenkide hakları var mıdır?

REİS — Bendeniz size evvelce arz ettim. Sual sormak şartıyla söz verdim.

ALİ SURURİ Ef. (Karahisarı Şarki) — Sarfınazar ediyorum. Öyle ise sual suretiyle sormuştum. Sualler iki kelime ile olmaz ki, bu mesele esaslı bir meseledir.

FERİDUN FİRKİ B. (Dersim) — Arkadaşlar! Heyeti Umumiyenin tezahüratına nazaran görüyorum ki Heyeti Celileniz kavaninin makabline şâmil olmaması kaidei külliyesi üzerinde hemen hemen ittifak etmektedir. Zaten Muhterem Heyetinizden de başka bir şey beklenebilir. Seksenyedi tarihinde kavaninin sureti intişarı hakkında ısdar edilmiş olan bir nizamname ki kanun mahiyetindedir, o nizamnamenin intişar ettiği tarihte bir büyük esas vardır ki o da kavaninin makabline ademi şümulü kaidei mühimmesi esasiyesidir. O tarihte mer'i olan ve elyevm mer'i olmakta bulunan bir esası Heyeti Celileniz kabul edecek, binaenaleyh işbu kanunun makabline şâmil olmaması hususunda Heyeti Umumiyeniz ittifak edecektir. Binaenaleyh ortada mesele yoktur.

REİS — Efendim müsaade buyurursanız müzakerenin kifayeti hakkında bir takrir verilmiştir, arz edeceğim.

REFİK B. (Konya) — Kifayet aleyhinde söyleyeceğim. (Mesele tenevvür etmedi sesleri)

ALİ RIZA B. (İstanbul) — Efendim bunları maddede söyleriz.

ALİ SURURİ Ef. (Karahisarı Şarki) — Reis Bey, kifayet aleyhinde söz istiyorum.

REİS — Sizden evvel Refik Bey istedi, onlara söz vereceğiz. Takriri okuyalım sonra söz vereceğim.

Riyaseti Celileye

Müzakere kâfidir. maddelere geçilmesini teklif ederim

Ardahan

Talât

REİS — İstirham ederim Refik Bey, sırf müzakerenin ademi kifayetine dair olsun.

REFİK B. (Konya) — Efendim; Reis Bey takyidettiği için daha fazla söyleyemeyeceğim anlaşıldı. Fakat hiçbir heyeti teşriyyede hakkı müktesebe taallük eden bir kanun makabline teşmil edilemediğini Heyeti Celilenin nazarı dikkatine arz ederim. Bu itibarla bu kanunun müzakeresi kâfi değildir ve kuvvetle eminim ki kanun çıkmıyacaktır. Bütün hukuk esasatını alt, üst edersiniz. (Bravo sesleri)

REİS — Efendim şimdi, müzakerenin kifayeti hakkındaki takriri reyî âlilerine arz edeceğim. (Red sesleri) Müzakereyi kâfi görüp maddelere geçilmesini kabul edenler...

VEHBİ B. (Karesi) — Müzakereyi kâfi görürüz de maddeleri reddederiz. Ayrı ayrı reyî kabulması lâzımdır.

REİS — Efendim müzakereyi kâfi görenler lütfen el kaldırsın. Aksini reyî vaz'ediyorum, müzakereye devam edilmesini kabul edenler lütfen el kaldırsın. Müzakereye devam edilmesi kabul edildi efendim.

ALİ SURURİ Ef. (Karahisarı Şarki) — Bendeniz söz istemişim Reis Bey.

REİS — Sıra ile mukayyet. Onuncusunuz.

ALİ SURURİ Ef. (Karahisarı Şarki) — Evvelki sıramda söyleyeceğim.

REİS — Evvelki sırada onuncusunuz efendim.

VASIF B. (Saruhan) — Muhterem arkadaşlar vakti harbde memleketin selâmeti namına, ordunun vaziyeti umumiyesini telhis namına, her türlü kuyudatı kabul etmek hepimiz için bir vazifedir. Fakat efendiler asıl ilmin, zekânın inkişaf edeceği bir zaman olan hali sulhde bütün harekâtı, bütün ilmi, zekâları, askerî inzibat ve tahakkümü altına almak bu memleket için felâketi mehzadır. (Brova sesleri).

YUSUF AKÇORA B. (İstanbul) — Tamamen yanlış.

VASIF B. (Devamla) — Arkadaşlar gerek Müdafai Milliye Vekili Muhterem Paşa Hazretleri ve gerek mazbata muharriri beyfendiler bu kanunu müdafaa ederken orduda doktor kalmıyacaktır endişesiyle müdafaa etmişlerdir. Yegâne saiki hareketleri, yegâne medarı kelâmları doktorlar orduda kalmıyorlar fikridir. Arkadaşlar bu talebin, gerek mevcut hukukî esasatımızla, gerek istikbaldeki tekâmül arzularımızla ne kadar tezat teşkil ettiğini müsaadenizle arz edeceğim.

Arkadaşlar Mektebi Tıbbiyei Askeriyeye giren efendilerle Hükümet bir mukavele akdetmiştir. Mektebi Tıbbiyei Askeriyeye bir efendi girerken menfaati, zararı, külfeti ve nimeti nazarı itibara alarak girmiştir. Sarih bir kaidedir, külfet nimete göredir.

YUSUF AKÇORA B. (İstanbul) Şimdi ahvali fevkalâdede yaşıyoruz.

VASIF B. (Devamla) — Rica ederim sözümlü kesmeyiniz. Kendinize güveniyorsanız kürsüde çıkar söylersiniz. Kanunu müdafaa eden arkadaşlarımız bu efendilerin mektepte yemek yediğini içtiğini ve maişetlerinin temin edildiğini, hiçbir zaman iştirak etmiyeceğim bir ifadeyle beyan buyurdular. Ordunun sıhhatini ıslâh etmek için madem ki, Hükümet doktor yetiştirmek istiyor, bu külfeti nazarı itibara alacaktır. Buna mukabil doktorlar da orduda hizmet edecektir. Fakat bunların mektebe girdikleri zaman onlarla yapılan mukavelelerin esası onbeş sene sonra istifa edebilirsiniz veyahut parasını verdiğiniz takdirde istifa edebilirsiniz merkezinde idi ve bu gençler bu suretle girmişler ve bu sanati kabul etmişlerdir. Sonra bunlar hakkında bir kanun yapıyoruz ve bunların hakkı müktesebini ihlâl ediyoruz ve diyoruz ki, ilk mukaveleyi nakzediyoruz. Fakat efendiler onların reylerini ve arzularını sordunuz mu? Sonra arkadaşlar, bendeniz biliyorum ki, tıbbiyei askeriye giren efendiler bir kere duhul imtihanlarına, ondan sonra müsabaka imtihanlarına dâhil tutulmaktadır. İddia edebilirim ki, efendiler mektebi tıbbiyei askeriye giren efendiler, tıbbiyei mülkiyeye giren efendilerden daha kudretli gençlerdir, daha müstait gençlerdir. Eğer bilâhara inkişaf edemiyorlarsa onu kuyudatı askeriye de görmeliyiz. Binaenaleyh bu müsmir olan bu gençlerden bir kısmının ilerde

istifa ederek memleketin en hakiki ilim adamı olmaları imkânını bu suretle selbediyoruz. Efendiler bir taraftan «memlekette ilim yoktur, ihtisas yoktur» diye bağıyoruz. Diğer taraftan buna müsaide olan dimağların inkişafına mâni olmak istiyoruz. Bendeniz bu noktada bilhassa ısrar edeceğim ve Meclisi Âliden rica edeceğim ki, bundan sonra bütün kanunlarımızı vaz'ederken vakti sulhde medenî bir küemali, medenî ahlâkı temin edecek olan mazhariyetleri ve muvaffakiyetleri elde etmeye çalışalım. Bu kanunlar en ziyade zekânın inkişafına mâni olan kuyudattır. Ve bu şiddetle muzırdır. Eğer ordu ve Müdafai Milliye Vekâleti celilesi böyle bir kayda lüzum görüyorsa ve bunda musır ise bunu ilâve edebilir. Fakat bu kanunun hükmü de 1340 senesinden sonra mektebe dâhil olacak efendilere şamil olabilir. (Bravo sesleri) Bendeniz bu kanunun esasına muarız değilim. Madem ki, Müdafai Milliye Vekâleti ısrar ediyor. Diyor ki, «bu kayıt olmayınca orduda doktor tutamıyacağız» buna iştirak ediyorum arkadaşlar. Bundan sonra ilân eder ve der ki «Tıbbiyei askeriye girebilirsiniz, fakat on sene müddetle çıkamazsınız» gençler arzu ederlerse girerler ve girdikleri zaman o taahhüdü kabul etmişlerdir ve ifaya mecburdurlar. Arzu etmezlerse girmezler. Bu suretle memlekette tekâmül edebilecek olan zekâyı öldürmemiş olurlar. Onun için arkadaşlar Müdafai Milliye Vekâleti namına ne bir ihtiyacı tesbit ve takdirde ve ne de kendimde bu hususda bir söz söylemeye salâhiyet göremiyorum. Eğer Müdafai Milliye Vekâleti istikbal hakkındaki tasavvurlarımda böyle bir kayda lüzum görüyorsa ve Meclisi Âli bu kaydı kabul ederek bu tarzdaki kaydın kanuna kabulünü tensibederse o halde arkadaşlar rica ediyorum, ikinci bir madde tesbit edelim ve bu maddede «Kanunun bu hükmü 1340 senesinden sonra askeri mekteplere dâhil olanlar için meriyülicadır» diyelim. Yok eğer esas itibariyle fikrime iştirak buyurursanız ve bu gibi kayıtlara lüzum görmiyerek maddeyi reddederseniz mesele mevzu bahis değildir. Birinci maddeyi kabul buyurduğunuz takdirde ikinci madde olarak arz ettiğim şekilde bir maddenin ilâvesini teklif ediyorum.

REİS — Efendim saat oniki, yemek zamanıdır. Tensip buyurursanız teneffüs yapalım. Fa-

kat, celsei tati etmezden evvel rey vermiyen rüfeka varsa lütfen reylerini versinler. (Rey vermiyen kalmamıştır sesleri) O halde efendim

âra meselesi hitam bulmuştur. Saat bir buçukta içtima etmek üzere Celseyi tatil ediyorum.
Hitam Celse saat : 12,05

İKİNCİ CELSE

Bed'i Müzakerat saat : 1,50

REİS — Birinci Reisvekili Sabri Beyefendi

KATIPLER : Haydar Rüştü B. (Denizli), Mahmud B. (Siirt)

REİS Efendim celseyi açıyorum. Tekaüt ve İstifa Kanununun müzakeresine başlamazdan evvel, Adliye Vekâletinin 1339 senesi bütçesine tahsisatı munzamma ilâvesi hakkındaki kanunun neticei ârasını arz edeyim: Reye iştirak eden zevatın adedi (135) tir. (10) ret, (4) müstenkife karşı (121) rey ile ikinci defa reye konması hasebiyle kanun kabul edilmiştir.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Reis Bey birinci defa bu kanunun reye vaz'ında nisap yoktu. Bu defa da nisap yok. Ona göre. (Hayır hayır sesleri)

6. — *Hakkâri Mebusu Asaf Beyin, hükkâm ve memurini adliye maaşatına zam icrasına dair kanunun tatbikatında Adliye Vekâletinin Adliye Encümeninin de reyine müracaat etmesine dair tahriri (4/92) mükerrer*

REİS Efendim müsaade buyurursanız bu kanunun sureti tatbiki hakkında bir tahrir vardır, okuyacağız.

Riyaseti Celileye

19. -- Hükkâm ve memurini adliye maaşatına zam icrasına dair Heyeti Umumiyyede tâyini esamiyle reye vaz'edilmiş olan Tahsisatı Munzamma Kanununun tatbikine mütedair olarak Adliye Vekâletince yapılacak icraat hususunda berveçhi âti teklifimin Heyeti Umumiyyeye arz ve kabulünü rica ederim.

İşbu kanun ile yapılacak islâhatı adliye cidden mühim ve şayestei tebcil ve takdirdir. Bu-

nun için bu islâhatın sırf Adliye Vekâletinin encümen müdiranı ile icrasıyla iktifa olunmuş olarak mezkûr encümenince istihsal kılınacak intihabatın Adliye Encümeninin nazarı tasvibi-ne arzı hususunun tahtı karara alınmasını teklif ve istirham eylerim.

21 Teşrinisani 1339

Hakkâri Mebusu

Asaf

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Efendim zaten vekil encümenin reyini almakta muhtardır.

ADLİYE VEKİLİ Seyit B. (İzmir) — Adliye Encümenine bu salâhiyeti verirseniz Vekâlet Adliye Encümeni ile birlikte bu icraatı yapar ve Adliye Vekâleti bunu maalmemmuniye kabul eder. (Hayır hayır sesleri), (Nasıl olur sesleri)

REİS — Müsaade buyurur musunuz efendim? Vekil Beyefendi de mütalâalarını arz ettiler.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Usul hakkında söz söyleyeceğim.

RECEB B. (Kütahya) — Efendim Adliye Vekilinin bu teklifi katiyen muvafık olmıyan bir tekliftir. Müsaade buyurun, reye konmadan evvel aleyhinde söz söyleyeceğim. Bendenize söz veriniz rica ederim.

Dr. MUSTAFA B. (Çorum) — Evvelâ tahrir ruznameye vaz'olunacak mı, olunmıyacak mı? Bugün mevzuubahsolabilir mi? Evvelâ bu

cihet nazarı itibara alınsın da ondan sonra müzakere veyahut münakaşa edilsin.

RECEB B. (Kütahya) — Reye konacaksa aleyhinde söz söyleyeceğim.

REİS — Efendim takririn leh ve aleyhinde mütalâa dermeyanı hissiyatı görünüyor. Şu halde takriri şimdi reye koymıyarak takririn ruznameye alınmasını reye koyuyorum. Kabul edenler lütfen ei kaldırsın. (Ret, ret sesleri)

Efendim aksini reye koyuyorum. Ruznameye alınmamasını kabul edenler lütfen el kaldırsın. Takririn ruznameye alınmaması kabul edilmiştir. Şu halde efendim alelûsul okunan takriri... (Ret, ret sesleri) ruznameye almaktan maksat, leh ve aleyhinde söz söylemekten ibaretti değil mi efendim? Heyeti Muhtereme ruznameye alınmasını kabul buyurmadı. Alelûsul verilen takrirler okunur. Badehu takrir sahibi, takririn müeddasını izah eder. Biz de o usule binaen reyi âlinize bu takriri arz ettik.

RAUF B. (İstanbul) — Müsaade buyurur musunuz? Bir noktayı arz edeceğim: Devlet Teşkilâtı Esasiesine mugayir bir karar çıkabilir. Bu itibarla mesele pek o kadar basit değildir. Alelfevr bir karar itası doğru olamaz. Heyeti Umumiyenin gösterdiği hissiyat üzerine malûmuâlinizdir...

REİS — Efendim ruzname hususunu mevzuubahsettim, ret buyuruldu. Yalnız bir vazife kaldı ki, takriri bilâmüzakere heyetin nazarı tasvibine arz etmekten ibarettir.

RAUF B. (İstanbul) — Bir mâruzatta bulunmakhğıma müsaade buyurulur mu? Makamı riyasete mâruzatta bulunacağım.

REİS — Efendim...

RAUF B. (İstanbul) — Müsaade buyurunuz! Henüz bu hususta müzakere açılmadı. Makamı Riyasete mâruzatta bulunmakhğım kabul ediliyor mu, edilmiyor mu? Usul hakkında mâruzatta bulunacağım. Efendim beyanatı âlinizden bendenizin intibaatım, takririn mevzuu müzakere olmayıp reddedildiği merkezindedir.

REİS — Hayır efendim, hayır!

RAUF B. (İstanbul) — Onun için bendenizin bu mânada idrak ettiğim gibi acaba arkadaşlarımız da mı böyle anladılar? Eğer zatiâlinizin noktai nazarı, reddedildikten sonra reye koyulması tarzında olduğu anlaşılseydi, başka türlü karar çıkardı. Yani bendeniz başka türlü rey verirdim.

REİS — Efendim meseleyi reyi âlinize arz ederken gayet vazih bir surette tasrih ettim. Ruznameye ithali hususunu reye arz ettim. Heyeti Muhteremenizce bu cümlenin delâlet ettiği mâna o kadar sarihtir ki, bu hususta hiçbir tereddüdülamaz. Bu takriri ruznameye ithal etmek bu takririn leh ve aleyhinde söz söylemek demektir.

VEHBİ B. (Karesi) — Mademki ruznameye ithali kabulolunmadı. O halde alelûsul takrirler hakkında yapılacak olan muamele kalıyor. O halde Reis Bey! Yapacağımız bir şey var. Derhal müzakeresini reye koymak lâzımdır. O da reddedilirse o zaman takrir reddedilmiş olur.

REİS — Efendim Riyaset, kendikendine bir teklifte bulunamaz. Usulüne tevfikân harekete mecburdur. Bir teklif vâkı değildir ki, şimdi müzakeresi hususunu reye vaz'edeyim. Bendeniz alelûsul reyi âlinize arz ediyorum. Kabul buyurulmazsa o zaman ona göre muamele ifa olunur.

VEHBİ B. (Karesi) — Usul hakkında söz söyleyeceğim. Zatiâliniz, ruznameye alınmak için, bu takriri reye koydunuz; kabul edilmedi. Binaenaleyh neyi izhar buyuruyorsunuz? Derhal takririn reye konması doğru değildir. Bu, müzakere edilmemiş bir şeydir. Nasıl reye konuyor? Demek ki derhal müzakeresinin reye konması icabeder. Müzakeresi reddediliyorsa takrir de reddedilmiş olur.

REİS — Efendim; takrirler, re'sen arz olunur. Bunun o kadar emsali vardır ki... münakaşaya değer bir ciheti yoktur.

REFİK B. (Konya) — Bendeniz, başka bir noktai nazardan arz edeceğim. Geçende bir mesele münasebetiyle (70) imzayı havi bir takrir verilmişti. Makamı Riyaset, ruznameye alınıp alınmamasını reye vaz'etti. Ekseriyete iktiran etmedi, ruznameye alınmadı ve reddedildi denildi. Bendenizin telâkkim de, bu teklifte reddedilmiştir ruznameye alınamaz bir mahiyet iktisabetmiştir.

İSMET B. (Çorum) — Efendim usul hakkında söz istiyorum.

ŞÜKRÜ B. (Bolu) — Usul hakkında hepimiz de, söz istiyoruz.

İSMET B. (Çorum) — Konya Mebusu Refik Beyefendinin izahatı üzerine usul hakkında söz söylemeye mecbur oldum. Makamı Riyasete

verilen takrirlerin müzakeresi için, behemehal ruznameye alınması meşruttur. Ruznameye alınmadan müzakere açılmaz.

Ruznameye alınmak için nizamnamede iki şekil vardır. Bunun birisi, takrirler sıra ile alelûsul ruznameye konur. Konduktan sonra eğer Meclisi Âli, derakap müzakere teklifini kabul ederse ruznamenin sırasına bakılmaz; o gün müzakere edilir. Yok; kabul etmiyecek olursa ruznamenin sıra numarası takibedilir. Binaenaleyh bir takrir müzakere edilecekse mutlaka ruznameye alınması icâbeder. Fakat Heyeti Âliyeniz, bu takririn reye vaz'ı esnasında ruznameye alınarak veyahut bugün mü? Derhal müzakere etmesinde tereddütmiş ise Makâmı Riyasetin tekrar reye vaz'etmesi icâbeder. Yani bu takriri ruznameye alarak mı müzakere edeceksiniz? Yoksa derhal mi müzakere edeceksiniz? Binaenaleyh reyin tasrihi lâzımdır.

REFİK B. (Konya) — O halde iki Reisi muhterem bu meseleyi kendi aranızda hallediniz; (Handeler)

REİS — Efendim! Beyefendinin takririnin ruznameye kabul edilmemesi reyi izhar olundu. Tekrar arz ediyorum. Takrir sahibi «Şimdi müzakereye koyunuz» diye ısrar etselerdi ve böyle bir teklif vâkı olsaydı Riyaset ona tevfiķi hareket eder ve reyi âlinize arz ederdi. Şu şey tekrar reye konsun diye bir talep yoktur. Usul ve teamül, bilâ müzakere reye arzdan ibarettir. Riyaset, alelûmum muamelâtta, usul ve nizamata tevfiķi harekete mecburdur.

SÜLEYMAN SıRRı B. (Bozok) — Reis Beyefendi Meclisi Âli, takriri ruznameye girmesine taraftar olmadı. Şimdi Meclisi Âli, bu takririn ruznameye ithalini kabul etmez de, redderse vaziyet ne olacaktır?

REİS — Vaziyeti arz ediyorum; ruznameye girmek demek, takririn leh ve aleyhinde söz söylemek demektir. Meclisi Âli birçok takrirleri bilâ münaķaşa nasıl kabul ediyorsa, bu takriri de aynı suretle kabul etmiştir ve kararını da o suretle vermiştir. (Takrir sahibi izah etsin sesleri) Takrir sahibi izah etmek istemiyor. Efendim takriri reyi âlinize arz ediyorum. Adliye Vekâletince tertip kılınacak olan bu ıslahatın, Adliye Encümenine giderek orada, tetkik ve tasvibolunmasını kabul edenler lûtfen el kaldırsın (Gürültüler)

SÜLEYMAN SıRRı B. (Bozok) — Reis Bey söz istiyorum.

REİS — Rica ederim: söz vermedim. Tekrar reye koyuyorum. Adliye Vekâletine verilmiş olan tahsisatı munzammanın tevzi ve taksimi hususunda yapılacak tertibat, Adliye Encümenine getirilecek ve bu tertibat Adliye Encümenince tetkik ve tasvibedilecektir.

VASIF B. (Saruhan) — Lehte, aleyhte söylenmeden reye konamaz.

REİS — Aksini reye koyuyorum. (Gürültüler)

VASIF B. (Saruhan) — Reye konamaz söz istiyorum.

REİS — Rica ederim gürültü yapmayınız. Hakkınızda Nizamnamei Dahiliyi tatbik ederim.

VASIF B. (Saruhan) — Gürültü yapmıyorum, söz istiyorum.

REİS — Vermiyorum aksini reye koyuyorum, kabul etmeyenler ellerini kaldırsın. Kabul olunmadı efendim.

REİS — Efendim Askerî Tekâüt ve İstifa Kanununun müzakeresine geçiyoruz. Söz Abidin Beyindir.

ABİDİN B. (Saruhan) — Muhterem efendiler Müdafaai Milliye Encümeni ile Sıhhiye Encümeni arasında zâbitanı sıhhiyenin İstifa Kanunu hakkında bir noktaî nazar ihtilâfı vardır. Sabahki celsede bu mesele lâyıkiyle tenevvür etmişse de bendeniz heyeti umumiyesinde görmüş olduğum bâzı noksanları Heyeti Celilenize arz edeceğim. İstanbul Mebusu Muhteremi Ali Rıza Beyefendi tarafından verilmiş olan Askerî Tekâüt Kanununun ellinci maddesinin tadiline mütaallik olan teklifi kanuni müdafaai Milliye Encümeni tarafından tensibedilen şekle nazaran mühtasaran zâbitanı sıhhiyeye tahsis edilmiştir. Müdafaai Milliye Vekiline burada tevcih etmiş olduğum sualimde kendilerinden rica etmiştim. Demiştim ki, sınıfı sairei askeriye mensubolan zâbitan arkadaşlarımızın mensuboldukları kıtaatı fenniye veyahut hususi mekteplerde tahsil edenler Tekâüt Kanununa dâhil ediliyor mu? Edilmiyor mu? Ezcümle Erkânı Harbiye sınıfının İstifa Kanunundan istifade ettiklerini söylemişlerdir. Fakat bu sırada Erkânı Harbiye zâbitanının ihtisas mesleki olmayıp munhasıran meslekî askerî olduğumu

ve askerlikle kaim olduğunu ilâve buyurdular. Fakat arkadaşlar bu İstifa Kanunundan istifade eden munhasıran Erkânı Harbiye sınıfına mensup zâbitan değildir. Aynı zamanda kıtaatı fenniyeye mensubolan zâbitan vardır ki, bu zâbitan arkadaşlar askerlikten ayrıldıkları vakitte dışarıda ve kendi meslekleri dâhilinde birçok iş görebilirler. Ezcümle bahriye zâbitanı ki bunlar makinistlik ve saire gibi birçok şeylerden istifade ederler. Doktorların hür ve serbest sanata malik olmalarıdır ki müddeti hizmetlerinin mutlaka onbeş sene olmasının lâzımülicera olduğu kanaatini veriyor. Şu halde şu mâruzatımla görülür ki, yalnız serbest zâbitan olarak istihdam edilmiş olan zâbitan, zâbitanı sıhhiye değildir. Hariçte birçok istifade edecek sınıfı askeriye vardır. Ellinci maddenin tadilini mucibolan şekil müdafaai Milliye Encümeninin noktai nazârına göre munhasıran ellinci maddenin tayyından ibaret değil, belki buna Mektebi Tıbbiyei Askeriyeden neşet eden zâbitanı sıhhiye orduya bilfiil dâhil oldukları ve hizmeti sıhhiyelerini deruhde ettikleri tarihten itibaren - diye bir tahsis vardır ve bu tahsise karşı Sıhhiye Encümeninin tertibedip Heyeti Celilenize arz ettiği mazbatasında ise ellinci maddenin birinci fıkrasının aynen muhafazasını rica ediyor. İkinci fıkranın tayyında mutabakat ediyorlar. Birinci fıkradaki tahsisi Müdafaai Milliye Encümeni yapıyor, umumiyeti, yani evvelki şeyin mevcudiyetini Sıhhiye Encümeni kabul ediyor. Esbabı mucibe olarak gösteriliyor ki, zâbitanı sıhhiye tarafından vukubulan istifalar dolayısıyla hazarî kadroda orduya lâzım olan doktorlara malik olmak imkân ve ihtimali yok; bendenizin elimde bir rakam vardır. Derecei sıtkı veyahut hakikate tetabuku bittabi benden sonra Müdafaai Milliye Vekili tarafından tashih veya reddolunur. Bizim hazarî kadromuz dokuz kolordu olduğuna göre (652) tabibe ihtiyaç vardır. Halbuki - Mazii nakli sigasıyla söylüyorum - bizim mevcut etıbbayı askeriyemiz (1 135) tir. Şu halde (1 135) tabip mevcut hazarî kolordu kadrolarına karşı belâganmabelâg kâfi miktardadır. Binaenaleyh orduda zâbitanı sıhhiyeden tecerrüdetmiş gibi fevkalâde bir hal karşısında değiliz. Sıhhiye Encümeni ise tanzim etmiş olduğu mazbatasında Tekaüt ve İstifa Kanununun ikinci maddesinin mutlak olarak, yani diğer zâbitan misillü zâbitanı sıh-

hiyenin de aynı kayda tabi olmasını istiyorlar ki, gayet tabii bir hakkı müktesep ve bir hakkı kanunidir. Çünkü bunları ayıracak olursak ve bunu o zaman Müdafaai Milliye Encümeninin yapmış olduğu şekilde ve bundan sonra makabline teşmil edecek olursak hukuku müktesebeyi tamamen ihmal etmiş bir vaziyette bulunacağız. Devlet ile efrat arasında inikadetmiş olan mukavelâtın munhasıran bir tarafta ikame edilmemesi bahsinde muhterem arkadaşlarımız burada gayet doğru ve vâkıfane mütalâatı hukukiye yürütmüşlerdir. Binaenaleyh hangi noktadan bakarsak Müdafaai Milliye Encümeniyle Sıhhiye Encümeni arasında gayet sarîh ve bâriz bir surette yekdiğerine uymıyan şeyler vardır. Arz ettiğim gibi hakikate tetabuk etmiyen yani ihtiyacatı tıbbiyei askeriyemizi belâganmabelâg temine kâfi zâbitanı sıhhiye mevcud olduğundan kanunun heyeti umumiyesinin sureti mutlaka da reddini teklif ederim.

MÜDAFAAI MİLLİYE VEKİLİ KÂZİM Pş. (Karesi) — Efendim Abidin Beyefendinin mevcut etıbbanın miktarları hakkındaki malûmatının nâkis olduğunu zannediyorum.

ABİDİN B. (Saruhan) — Mâzii naklîsi gayesiyle söylüyorum dedim zaten;...

MÜDAFAAI MİLLİYE VEKİLİ KÂZİM Pş. (Devamla) — Yani buyurdular ki, bu şu kadar tabip vardır ve kadro ise yediyüz üzerindedir. Binaenaleyh, üçyüz fazladır, dediler. Kadro eihetinden olan malûmatları doğrudur. Fakat mevcut o kadar değildir. Bugünkü, yani hazarî kadromuza göre bugün seksen tane doktor noksan vardır. Şimdi bu istifalar tevali ederse bu ihtiyacın daha ziyade artması muhtemeldir. İşte bu endişe iledir ki, Meclisi Âlinize müracaat ettik. Malûmuâliniz bütün kıtaatımızı kışlalarda toplu olarak bulunduracak değiliz. Kıtaat munkasemdir. Evlerden ve saireden istifade etmek maksadiyle şuraya buraya dağıtılmıştır. Binaenaleyh, herbir kıtanın yanında doktor bulundurmamak ihtiyacı vardır. Bunun için bu miktarın daha fazla olarak - ihtiyaç karşısında - kadro tanzim etmek lâzımgelir.

Hakkı müktesep meselesinden bütün arkadaşlarımız bahsettiler. Bendeniz yine tekrar ediyorum ki, bu ne makabline şamil bir kanun mahiyetindedir ve ne de hakkı müktesep meselesidir. Esasen doktorların orduda onbeş se-

ne müddetle hizmet etmeleri mecburiyeti vardır. Bunlardan para ile çıkmak isteyenlere - ki umuma şâmilidir - bir müsaade verilmiştir. Yani bu bir imtiyaz meselesidir ve bu hakkı imtiyazın istimal edilmemesi meselesidir. Bir zâbit mektepten çıkar, maaş alacağım diye çıkıyor ve orduya intisabediyor. Bir ay sonra burada bir karar verdik ve o zâbitan maaşından yüzde yirmi kat'ettik. Bu maaşın kat'ı, hakkı müktesebin kat'ı mânasına değildir. Ve ona verilen bir şeyi görülen lüzum üzerine kat'ettik. Meselâ bir zâbit derecattan geçerek miralay olur. İşte bunun miralaylığı bir hakkı mükteseptir ve bunu bir kanunla binbaşılığa indiremeyiz. Fakat mektepten çıkmak için kendisine verilen müsaadeyi ref'etmek bir hakkı müktesep meselesi değildir ve makabline de şâmil değildir. Geçen gün Meclisi Âlinizin mülkiye etabbası hakkında kabul ettiği bir kanun vardır. Orada dendi ki Hükümet kaç sene bunları beslerse - ki işe meselesi idi - o kadar müddet hizmet etsinler.

ALİ SAİB B. (Kozan) — O, kabul edilmedi.

MÜDAFAAİ MİLLİYE VEKİLİ KAZIM PŞ. (Devamla) — Bunları kaç sene Hükümet beslerse o kadar hizmeti mecbure görsünler, halbuki askerî doktorları Hükümet beslememiştir. Yani Meclisi Âlinin kabul ettiği esasata da muvafaktır. Hükümet bunları beslediği müddet, yani on sene müddet de zannederim hizmet edeceklerdir. Binaenaleyh, makabline şâmil bir mesele değildir. Ve ihtiyaç da arz ettiğim vaziyettedir. Onun için Meclisi Âli bu hususatı nazarı itibara almalıdır.

ALİ SAİB B. (Kozan) — Kanunun reddini teklif ediyorum.

HALİL B. (Zonguldak) — Efendim Abidin Bey biraderimiz, müzakeratta tebellür eden fikirleri gayet güzel hülâsa buyurdular. Müsaadenizle benzeniz tekrar edeceğim, ortada bir müdafaacılar fikri var, bir de hukukçu'lar fikri var. Bir de iki fikrin orta yerinde bir fikir vardır. Benden gerek müdafaacıların ve gerekse hukukçuların fikirlerini ifrat ve tefritte görüyorum. Müdafaacılar bilâkaydû şart bu ikinci maddenin kaldırılmasını istiyorlar.

ALİ RİZA B. (İstanbul) — Fıkrai ahiresini.

HALİL B. (Devamla) — Arz edeyim efendim. Fıkrai ulâyı tadil ediyorlar ve diyorlar ki staj ve asistanlık müddetleri bu on onbeş senelik müddet dâhilinde bulunsun. Yani doktorların gerek stajda ve gerekse asistanlıkta geçirmiş olduğu müddet de ayrıca bunların üzerine hesabedilsin zammedilsin ondan sonra bunlar istifa edebilsinler.. Bendeniz bunun bu suretle kabul edilmesinde doğrudan doğruya hukuku müktesebeye bir tearuz görüyorum. Çünkü hakikaten her tıp talebesi mektebe girerken ordu ile, daha doğrusu heyeti içtimaiye ile kendi arasında zimmi bir mukavele vardır. Bu mukaveleye nazaran kendisi mektebi tıbbiyenin dördüncü sınıfından itibaren onbeş seneyi ikmal ettiği gibi hakkı istifayı ihkak ediyor. Şimdi bu zimmi mukaveleyi kabul ederek mektebe giren bir efendiye yolun orta yerinde, hayır sen bu kadar müddet daha hizmet edeceksin demek ve onu böyle bir mecburiyetle mukayyet kılmak onun hakkı müktesebine bir tearuzdur. Şimdi hukukçu rüfekanın noktai nazarına temas edeceğim. Bu arkadaşlarımın maddenin birinci fıkrası hakkındaki noktai nazarlarına iştirak ederim. Yalnız ikinci fıkra hakkındaki noktai nazarları benzenize muhtacı münakaşadır. Bir kere maddede aslolan şey onbeş sene hizmettir. Yani mekâtibi askeriye'den çıkan, daha doğrusu hizmeti askeriye'ye mensubolan bütün rütbeli eşhas onbeş sene hizmet etmekle mükelleftir. Asıl budur. Maddenin ikinci fıkrasındaki para vererek çıkmak meselesi bir fer'idir. Bu esas benzenizin nazarımda tıpkı bedeli nakdi meselesine mümasil bir şekilde bulunuyor. Yani bugün malûmulâniz efendi millet hizmeti askeriye ile mükelleftir. Hizmeti askeriye malûmulâniz fiilen ifa ediyor. Yani her ehilvatan fiilen Kan Vergisini vermeye ve fiilen hizmeti askeriyesini ifa etmeye mecburdur. Ancak Heyeti içtimaiye hali yüsürde bulunduğu zamanlardadır ki her kim şu meblâğı verirse ben kendini şu hizmeti fiiliyeyi askeriye'den affedeceğim. Hali yüsür hâsıl olduğu zaman yani heyeti içtimaiye der ki : Evet ben mukaddema hizmeti fiiliyeyi askeriye'ye mukabil para verenleri affediyordum. Fakat şimdi bu muafiyeti, kaldırıyorum. Herkesi fiilen hizmet etmeye mecbur tutacağım Şim-

di memlekette bulunan zenginler en bizim hakkı müktesebimiz vardır. Biz parayı verdiğimiz zaman askerlikten kurtuluyorduk. Şimdi nasıl olur da siz bizden bu hakkı alıyorsunuz diyemez. Vaziyet aynen bunu temsil ediyor. Yani doktorlara, zâbitlere, daha şâmil bir tâbir ile rütbeli askerlere parayı verin, hizmeti fiiliyenizi affedeceğiz diyoruz, yani bu kanun. Ellinci maddenin ruhu bunu gösteriyor. Şimdi ordu diyor ki, ben hali hazardayım, siz onbeş sene hizmetinizi fiilen ifa edeceksiniz, beş paramızı istemiyorum diyor. Şekil bundan ibarettir. Binaenaleyh bendeniz ikisinin orta yeri olan ve noktai nazarauma ve nefsülemre muvafık olan Sıhhiye Encümeninin teklifinin aynen kabulünü rica ediyorum. (Bravo sadaları.) (Ret sadaları.)

ALİ SAİB B. (Kozan) — Teklif esassından reddedilmeli.

ALİ RIZA B. (İstanbul) — Arkadaşlar sahibi teklif olmak itibariyle bendeniz de fikirlerimi söylemek isterim. Askerî İstifa ve Tekaüt Kanunu 1325 senesinde tanzim ve kabul edilmiş bir kanundur. Bu kanun kabul edildiği zaman Mektebi Harbiyede senevi altıyüz ve Mektebi Tıbbiyede yüz, yüzon zâbit yetişiyordu. Bu yetişen zâbitan, etıbba, ordu ihtiyacı hazırasını temin etmekle beraber bir kısmı da kadro fazlası olarak ihtiyat meyanında bulunuyordu. Bu kanun tanzim edildiği zaman ordunun zâbitan ve zâbitanı sıhhiye menabiini nazarı dikkate alanlar ahval ve şeraitin müsaıdolmasından dolayı Tekaüt ve İstifa Kanununun ellinci maddesine malûm olan fıkrâi ahireyi koymakla istifa müddetlerini ikmal etmiyenlerin de ordudan çıkmasını temin edecek bâzı müsaadatta bulunmuşlardır. Halbuki efendiler 1325 senesinde o kadar küyük fark vardır ki, bunu tahlil ettiğim zaman, bize hak vermiş olacağız. Mektebi Harbiye Harbi Umuminin bi-dayetinden beri mesduddur. Mektebi Harbiyeyi ancak bundan iki ay evvel tesis edebildik ve Harbi Umuminin başlangıcı olan 1330 senesinden son zamana kadar ancak teşkil ettiğimiz ihtiyat zâbiti mektepleri ve talimgâhları vasıtasıyla hizmeti mahsureyi haiz birtakım talebeyi kabul ederek bunları zâbit yaptık ve ordunun boşluklarını bu zâbitan ile doldurduk. Halbuki ordu için lâzımgelen zâbitanın böyle üç aylık, dört aylık bir talim ve terbiye ile yetiştirilmesi hiçbir vakit maksadı temin etmez. Ordunun milletin elinde haki-

ki bir vatan müdafii ve vatanın müdafaasında onun âmili hakiki olabilmesi vazifesini istediği gibi ifa edebilmesi sureti katiyede heyet zâbitanın muktedir ve mütefennin olması vâbestedir. Bu on senelik istihale devresinde orduya giren zâbitan evsafı matlubeyi haiz değildir. Bunlar da terhisi umumi dolayısıyla bir kısmı ordudan çıkmış ve ekserisi de cepheelerde şehit olmuş veya mâlûl kalmışlardır ki, bugün ordunun küçük zâbitan miktarını bir kere göz önüne getirecek olursak ihtiyacı hazıra ile katiyen kabili telif olmadığı taayyün eder. Şimdi bu şerait içerisinde bu fıkrâi ahireyi ipka mı edelim, yoksa kaldıralım mı? Bu mesele muhtacı tetkiktir.

ALİ SAİB B. (Urfa) — Etıbba meselesi başka, mektep meselesi başka.

ALİ RIZA B. (Devamla) — Müsaade buyurun fikirlerimi tamamen söyleyeceğim. Bu mesele tamamiyle muhtacı tetkiktir. Eğer ordunun müdafai vatan için bir âmili mühim olduğunu kabul ediyorsak bu noktai nazardan Türkiye'nin kuvvetli olması arzu ediliyorsa ordunun hidematı unumiyesini ifa edecek ve onu temin edecek bütün anasırı ihzar etmek ve mevcutları muhafaza etmek lâzımdır. Çünkü ordu meselesi doğrudan doğruya müdafaai vatan meselesidir. Bâzı hususatta birçok nıkat ihtimal edilebilir. Fakat bu noktada ihmal etmek memleketin şıarı ile, memleketin menafiiyle, memleketin ümidi âtisiyle ve bilhassa istiklâli ile hiçbir zaman kabili telif değildir. Efendiler ordu teşkilinde en mühim gaye doğrudan doğruya müdafai vatan ihtiyacıdır. Ordular vatanın müdafaası ihtiyacından doğmuştur.

Memleketin beka ve istiklâlini arzu eden bir millet müdafaai vatanı istihdafen ordularının teşkiline ehemmiyet vermek ve onun mahiyeti teşkilini ihlâl edecek ve za'fını mucibolacak ahvalden içtinap mecburiyetindedirler. Pek acı günler bize bunları defaatle anlatmıştır. İstikbali emin bir vaziyete sokabilmek ve milletin maddi ve mânevi kuvvetinden istifade edebilmek için hazarı ordu kadrolarını ve ordu kadrolarının icabettiği hidematı unumiyeyi halelden vikâye eylemek ve hidematın hüsnü suretle ifasını temin etmek mecburiyetindeyiz. Bu bir prensiptir. Bunun haricinde bir şey söyleyemeyiz bir şey düşünemeyiz, mütalâa serdedemeyiz. Heyeti Umumiye tabii noktai nazarını anlanmıştır. Yani bendeniz bu ihtiyacı duydum ve ordu hidematı sıhhiyesinin

günden güne inhitat ve inhilâle doğru gittiğini gördüm. Ve bu teklifi kanuniyi yaptım. Bunda âmîl olan doğrudan doğruya asker meslekine mensubiyetim dolayısıyla görebildiğim bir meseleyi Meclisi Âliye arz etmektir. Halbuki bâzı hatipler hukuk âmme noktai nazarından ve hukuku âmme kavaidine istinaden bir kanunun makabline şâmil olmaması noktasında ısrar ediyor ve gördüğüme nazaran temayülâtı umumiye de şimdi o noktada temerküz ediyor. (Bravo sesleri, alkışlar.) Evet hukuku âmmenin muhafazası noktai nazarından tecelli eden bu hissi, bu maksadı tebci edebilirim. Fakat rica ederim efendiler ordu meselesi şayanı ihmal ve bir his meselesi değildir. Bu noktada üzerinde ısrar edilse bile, bugünden itibaren yeni neşet edecekler hakkında takyidat yapmak mecburiyetindeyiz. Bir taraftan ordunun menafii namına rücu yapılırken diğer taraftan sureti katiyede ordunun menafii aliyesini de temin edecek esasatı vaz'etmek mecburiyetindeyiz. Bunu yapmazsak ordunun âtisini ben kendi hesabıma tehlikede görüyorum. Bu itibarla eski kanaatimde musırrım ve daima da musır kalacağım. Bu kararı ordu namına muvafık bulmuyorum. Yalnız temayülâtı umumiyeye tereüman olarak şunu arz ediyorum ki, eğer bu kanunun makabline âdemi-teşmilinde musır iseniz (Elbette sesleri.) her halde üçyüzkırk senesinden itibaren neşet edecekler hakkında ikinci maddenin fıkrai âhiresini tayyetmek ve ordunun âtisini temin etmek lâzımdır. Bunu da yapamazsanız efendiler ordunun istikbali namına hatırnak bir hata irtikâbetmiş olacaktır. İyi düşünelim.

REFİK B. (Konya) — Reis Beyefendi söz benimdi, sıraya riayet edilmiyor.

REİS — Efendim katiyen biliyorum ki, Rauf Beyefendi benden söz aldılar.

AKÇURAOĞLU YUSUF B. (İstanbul) — Efendim listenizi bendeniz okudum. Evvelâ Refik Bey, Refik Beyden sonra da ben idim. Çok rica ederim böyle yanlışlık olmasın.

REFİK B. (Konya) — Evet mesele gayet sarıhtir. Makamı Riyasetin kemali bitarafı ile ifayı vazife etmesini temenni ederim.

ALİ SAİB B. (Kozan) — İlk celsede söz almıştık. O vakit Rauf Beyefendi burada yoktur.

RAUF B. (İstanbul) — Efendim benim kürsüye gelmekliğimin Muhterem Reis Beyefendi ile muhterem arkadaşların arasında bir münakaşayı

muçibolmasından müteessirim. Makamı Riyasetin hiç şüphe yoktur ki, vazifesini kemali bitarafı ile ifa ettiği kanaati bendenizde mevcuttur.

REFİK B. (Konya) — Bendeniz iştirak etmiyorum.

AKÇURAOĞLU YUSUF B. (İstanbul) — Bendeniz de listeyi gördüm.

RAUF B. (İstanbul) — Söz söylemek noktai nazarından arkadaşlarımızın da söz söylemek hakları hiç şüphe yok ki, en yüksek bir haklarıdır, onun için müsaade buyrulursa..

REİS — Müsterih olunuz efendim bitaraf olmıyan Reis, Makamı Riyasette bulunmaz, derakap istifasını takdim eder. (Her vakit böyle oluyor sesleri) Hayır hiçbir vakitte böyle olmamıştır efendim.

RAUF B. (İstanbul) — Reis Beyefendi, müsaade buyrulursa ilmi, mantıkî ve daha kuvvetli mütalâlarıyla vaziyeti daha ziyade tenvir etmek mevkiinde bulunan arkadaşlarıma mevkiimi terk edeyim. Onlar söylesinler bana sıra gelince badehu ben de söylerim efendim. (Hayır kemali şevkle dinliyeceğiz sesleri)

VEHBİ B. (Karesi) — Efendim Meclisi Âliden çıkacak kanunlar arasında şurada bundan hemen on gün evvel kabul ettiğimiz bir madde kanuniyeyi okuyacağım : «Elvevm tahsilde bulunan ve 1339 senesinden itibaren Tıp Fakültesine dâhil edecek olan efendilerden Hükümetin lüzum göstereceği mahallerde bir sene hizmet edeceklerini taahhüdedenlerin meccani ve leylî ikmalî tahsilleri masrafı hükümetçe deruhde olunur» Eski kanun askerî tıbbiyesinden on beş sene müddetle mükellef tutulmuş. Biz ise şimdi onları daha ziyade mükellef etmek istiyoruz ve hakkı istifalarını ellerinden alıyoruz. Aynı şerait tahtilde bulunan ve fedakârlıkla yetistirdiğimiz memleketin evlâtlarına da diyoruz ki size de başka şerait koyacağız.

Dr. MUSTAFA B. (Çorum) — Hayır, hayır.

VEHBİ B. (Devamla) — Doktorsunuz, fakat yine asibisiniz.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Tedaviye muhtaç. (Hândeler)

VEHBİ B. (Devamla) — Müsaade buyrunuz efendim asker zaten Hükümetin iste-

diği her yerde hizmet eder. Fakat on beş sene hizmet edeceksiniz ve hakkı istifamız da yoktur demek bir adaletsizliktir ve Meclisi Âlinin böyle bir ay içinde, bir kısma başka türlü bir külfet yükletmesi diğer evlâtlarına da başka türlü külfet yükletmesi muvafıkı nasafet değildir. Her iki encümende öyle bir teklif yapılıyor ki makabline de şamil oluyor. Mektepten çıkalı seneler geçmiş, o kendisinin böyle bir hakkı olduğuna kaani olarak bu mesleke girmiştir. Seneler geçtikten sonra bugün biz bu hakkı ondan ani bir surette nez'ediyoruz. Hem de ne vakit nez'ediyoruz biliyor musunuz? Hali har'bden hali hazara geçtikten sonra ki bu da doğru değildir, bu da adaletsizliktir. Üçüncüsü; istifayı da menediyoruz. Halbuki her hangi bir esbap dâhilinde veyahut kendisinin ahvali hususiyesi ve ailevi mazereti hasebiyle orduda hizmet etmesine imkân kalmıyan bir şahıs; ben bu hizmeti vücudumla yapamıyacağım, nakden ödiyeceğim buna ne suretle muamele yapılacaktır? Bu doğru bir şey değildir. Bugün bizim arıyacağımız şey vaktiyle elli lira takdir edilmiş. Halbuki bugün bir talebe bin liraya yetişiyor. Fark budur. Onun için bugünkü vaziyete nazaran hesabeder ve maddeyi ona göre tefsir ederiz.

YUSUF AKÇURA B. (İstanbul) — İhtiyacatı ictimaiye para ile ölçülmez.

VEHBİ B. (Devamla) — Onu zatîâliniz de biz de düşünürüz beyefendi. (Handeler) Efendim bir doktorun kaç malolduğunu ve mütehasıs olmak için Avrupa'ya gitmiş ise bunların kâffesini zamanı hazırla hesabederiz ve bugünkü parayı vermesini teklif ederiz. Bunu tefsir edelim. Bu gayet mantiki bir harekettir. (Pek doğru sesleri) Ne kanunu tadile lüzum vardır, ne de külfete lüzum vardır. Söz söyleyip de neticeyi almaksızın giden beyefendinin... (Handeler) (Kim o, kim o sesleri) Yusuf Akçura Beyin arzuları ki onun düşündüğü noktayı hepimiz de düşünürüz ve onun gibi düşünürüz.

ALİ SAİB B. (Kozan) — Daha fazla düşünürüz.

VEHBİ B. (Devamla) — Memleketin ihtiyacı için lâzım olan doktorlar böyle cebir ile durmaz. Memlekette hakikaten doktora ihtiyaç vardır. ve askerlikten çıkacak olan dok-

tor da memleketin içerisinde kalacaktır ve bizim için menfaattir. Binaenaleyh memlekette fazla doktor yetiştirelim. Bununla beraber asker de yetiştirelim. Askerî doktor mektebinin zannederim idâdi sınıfları da vardır, ufak sınıflardan yetiştiriliyordu. Memleketin doktor, mühendis gibi vücuduna ihtiyacı katî olan sınıfları vardır ki, memleketin bugünkü ihtiyacıyla gayrimütenasiptir. Mevcut müesseselere çok talebe alalım. Onları tezyiledelim ve kendilerine fazla imtiyazat gösterelim ki rağbet çoğalsın. Yoksa cebrei hizmet ettireceğiz demek doğru bir fikir değildir. Sonra Ali Rıza Bey Mektebi Harbiyenin mesdudiyetinden bahsettiler. Mektebi Harbiye niçin mesduttu. Hepimizin gözbebeği olan Mektebi Harbiye yerine talimgâh kaim oldu. Darülmualimînin ilk senesine kadar bütün talebe hizmete koştı. Bunun için yalnız Mektebi Harbiye değil, bütün mektepler kapandı. Darülfünûnunun bugün kaç talebe mevcudu kaldı? Bunun için yeni nesil yetiştireceğimiz nesle bakalım. Binaenaleyh; hangi sınıfları daha fazla yetiştireceğiz? Bunları düşünelim. Mektebi Tıbbiyei Askeriyeyi tevsi edelim, fazla talebe alalım. Yoksa hakkı mükteşepeleri böyle âni kanunlarla, âni kararlarla, tekliflerle ilga etmeye yol açarsa memlekette kimse hakından emin olamaz. (Bravo sesleri) Binaenaleyh bunun reddini teklif ediyorum. Mesele maddenin tefsiriyle temin edilebilir. (Bravo, müzakere kâfi sesleri, alkışlar.)

Dr. MUSTAFA B. (Çorum) — Bâzı arkadaşlar birçok fikirler dermeyan buyurdular. Müsaade buyurulursa hatırımda kalanlarını arz edeyim. Bunlardan birincisi bilhassa Ali Saib Beydir. Diyor ki; etibbayı mülkiye için geçen gün bir kanun çıkardınız. Onda üç sene hizmeti kabul ettiğiniz halde niçin bunda on seneyi kabul ediyorsunuz? Evvelâ etibbayı mülkiye arasında büyük bir fark vardır.

AKÇURAOĞLU YUSUF B. (İstanbul) — Hay hay..

Dr. MUSTAFA B. (Devamla) — Mektebi Tıbbiyei Askeriyeden neşet etmiş bir fert sıfatıyla anlatayım. Bilhasas Ali Saib Beyefendiye..

ALİ RIZA B. (İstanbul) — Yani salâhiyattar bir ağızla..

Dr MUSTAFA B. (Devamla) — Mektebi Mülkiye ile Mektebi Tıbbiye Askeriye arasında bir kere tahsil müddeti cihetiyle fark vardır. Mektebi Askeriye idadiden başlar. Mektebi Tıbbiyei mülkiye doğrudan doğruya âli kısmından başlar. Bu fark da haddi asgaridir. Bu, bir... Sonra bir talebe Mektebi Tıbbiyei Askeriye'e eskiden beri mevcudolan rüştüyei askeriye'den gelir. Bunu ithal ederseniz rüştüyei askeriye'den gelenlere sınıfı mahsus tâbir ederler.

VASIF B. (Saruhan) — Yok; darülfünundan geliyor.

Dr. MUSTAFA B. (Devamla) — Biliyor-sunuz..

VASIF B. (Saruhan) — Biliyorum.

REİS — Rica ederim muhavere olmasın.

MUSTAFA B. (Devamla) — Etıbbayı mülkiye ile etıbbayı askeriye'nin tahsilleri müddeti arasında fark vardır. Lâakal idadiden üç sene var, rüştüye de dâhil. Onu da zammediyoruz. Bu bir. İkinci mesele; tıbbiyei mülkiye'den çıkan bir efendi staj müddeti zarfında Hükümetten ayrıca bir para almaz efendiler. Halbuki tabibolan ve hayatı tahsiliyeden başka bir şeyi olmıyan staj müddeti zamanında bir doktor eskiden bizim zamanımızda yüzbaşı maaşı alıyordu. Bugün mülâzımisanı maaşı alıyor. Bugün orada bulunan bir tabip yalnız tahsil ediyor, tedris ediyor, yalnız talim ediyor, kimseye talim ve tedris etmiyor. Binaenaleyh etıbbayı mülkiye ile etıbbayı askeriye'nin müddeti meselesinin bu kadar farklı olması hakikattir ve mevcudolan bir şeyin neticei tabiiyesidir, bu bir; aynı meseleye Vehbi ve Zeki beyler temas ettiler ve aynı mütalaâda bulundular. Sonra Reşad Bey diyor ki bu kanun seferberlik zamanında niçin teklif edilmemiş? Efendiler asker bunu iyi bilir. Seferberlik zamanında asker istifa edemez. Ben de asker müstafisiyim. Seferberlik zamanında istifa ettiğim içindir ki askerlik elbisesi üzerimde kalmıştır. Binaenaleyh çok iyi biliyorum ki seferberlik zamanında istifa kabul edilmediği için böyle bir kanun teklifine zaten lüzum yoktur. Çünkü zaten kabul edilmezdi. Binaenaleyh bu dahi vârit değildir. Bu hususta çok itiraz eden Ali Saib Beyefendiye şunu söylemek istiyorum ki kendisi bütün muhassalâi irfanını orduya medyundur.

VASIF B. (Saruhan) — O başka meseledir.

MUSTAFA B. (Devamla) — Size cevap vereceğim.

VASIF B. (Saruhan) — Hazırım, buyurunuz.

Dr. MUSTAFA B. (Devamla) — Muhassalâi irfanını orduya medyundur ve memleketin hayat ve müdafaası mevzuubahsolduğu zaman hapishane kapılarını açıp bütün insanları dışarıya çıkararak Ali Saib Beydir. Neden o hapishanelerin kapısını açarak dışarı bırakmış mıdır? Ben onu soruyorum. O hangi hakla hapishane kapılarını açarak dışarı bırakmış ise bugün ordu da bu veçhile etıbbadan hizmet istiyor. (Brova sesleri, alkışlar) Sonra Vasif Bey buyurdular ki, kuyudatı askeriye zekânın inkişafına mâni olurmuş. Efendiler ortada bir hakikat vardır ve bu hakikatı tarih müspet olarak dimağımıza çarpmaktadır. Hakikatte şudur ki memleketin en felâketli zamanında, en yüksek dehalat askerler arasında yetişmiştir. Bu, bir hakikattir (Bravo bravo sesleri)

FERİDUN FİKRİ B. (Dersim) — Bu, ne demektir?

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — O ayrı bir mesele.

MUSTAFA B. (Tokad) — Azizim söylesin de ondan sonra karışınız. Münevverim dersiniz vaktiyle neden gelmediniz?

Dr. MUSTAFA B. (Çorum) — İnkişafına mani olsaydı... (Gürültüler.)

FERİDUN FİKRİ B. (Dersim) — Yüksek deha ne demektir?

Dr. MUSTAFA B. (Devamla) — Evet yüksek deha askerler arasından yetişmiştir. (Bravo) Mustafa Bey sadaları, handeler) Şimdi hülâsa olarak arz edeyim ki, Müdafaai Millîye Encümeniyle bizim aramızda o kadar fark yoktur.

VASIF B. (Saruhan) — Sözlerime cevap vermediniz Beyefendi.

Dr. MUSTAFA B. (Devamla) — Müsaade buyurun. Bu asıl noktaya cevap verdikten sonra size geliyorum, Vasif Beyefendi.

VASIF B. (Saruhan) — Dinliyorum efendim.

Dr. MUSTAFA B. (Devamla) — Bunlar arasındaki fark bence kabili teliftir ve zannederim ki, Müdafaai Millîye Encümeni de bizim noktai nazarımıza iştirak eder. Merak etmeyiniz ki,

bizim noktai nazarımıza iştirak eder. Binaenaleyh, o noktadan bahsetmiyeceğim. Nazariyat üzerinde çok oynayan arkadaşlarımız hiç merak etmesinler ki, hakikat yanında ve bilhassa fiiliyat yanında askerle etibba çabuk birleşir.

YUSUF AKÇURA B. (İstanbul) — Bravo!

Dr. MUSTAFA B. (Devamla) — Müsaade buyurun şimdi gelelim asıl meseleye: Efendim bendenizi daima endişeye düşüren bir nokta daha vardır ki, onu arz edeyim. Bilhassa Ali Süruri Efendi hukukçu arkadaşımız mütemadiyen bir meseleden bahsediyorlar ve bu meselede pek musırdır. Efendiler, ferdin hukuku burda mücerrede mütalâa edilmez. Ferdin hukuku cemiyetin içerisinde mütalâa edilir.

YUSUF AKÇURA B. (İstanbul) — Hay hay.

Dr. MUSTAFA B. (Devamla) — Bu da mücerrede tasavvur edilen şahsı lütfen gösterinler. Vâkıa bu hususta mütehasıs değılim. Fakat yoktur efendiler. Var olduğunu bana hukukçular ispat etsinler. Ben hukukçu değılim. Mütehasıs değılim, binaenaleyh...

VASF B. (Saruhan) — Kimyahane de böyle...

Dr. MUSTAFA B. (Devamla) — Rica ederim, müsaade buyurun, budu mücerret hendede vardır. Binaenaleyh ben arkadaşlarıma sormak istiyorum. Bir fikir değıl yani Sihhiye Encümeni iştirak etmiştir. Ortada iki mesele vardır. Biz bu iki meseleyi de pek uzun bir surette tatbik ettik. Fakat muhassılayı tetkikat ve muhassılayı vicdan olarak şu maddeyi ortaya koyduk o da şudur.

Orta yerde iki hak vardır. Birisi ferdin hakkı, birisi cemiyetin hakkı. Bu iki hak ordunun zarureti hayatiyesinden ve zarureti sıhhiyesinden dolayı tearuz ediyor.

Efendiler vicdanlarımıza iltica ediyorum, Bilhassa hukukiyyuna soruyorum. Ferdin hukukiyle cemiyetin hukuku tearuz ederse ne yaparsınız? (Cemiyetin hukukunu tercih ederiz sesleri) Yani mesaili hukukiye noktai nazarından hukukçuların içerisinde ferdi hukukçular var, cemiyetçi hukukçular var, tesanüt ve iğtimaiyatçı hukukçular var. Bugün bu iş burada belli olacaktır. Anlıyalım, bakalım kimlermiş? Evet, mesele burada belli olacaktır. Gelelim Vasıf Beyefendinin teklif ettiği meseleye: Gerek Vasıf Bey olsun, gerek Heyeti Umumiye olsun esas itibariyle hiçbirimizde zan-

nediyorum ki bir ihtilâf yoktur. Biz şu madde ile Tekâüt ve İstifa Kanunu yalnız ikinci fıkrasını lâğvediyoruz. Endişe ve ihtilâf şu noktadadır. Arkadaşlarımızdan bir kısmı diyorlarki, bunu 1340 senesinden itibaren yapabilirsiniz 1340 senesinden sonra askerliğe intisabedenlere yaparsınız ondan evvelkilere teşmil edemezsiniz. Öyle değıl mi? (Öyle sesleri) Efendiler ikinci bir kısım arkadaşlar daha vardır ki :

REİS — Rica ederim arkadaşlar dinliyelim Mustafa Bey istirham ederim biraz muhtasarca... (Handeler)

Dr. MUSTAFA B. (Devamla) — Rica ederim. Müsaade buyurun. Bu arkadaşlarımız diyorlar ki masraf olarak alınan parayı gayet az alıyorsunuz. Bunu hakikate irca ediniz, yani beş sene mektebi tıbbiyede tahsil etmiş, bir sene de staj müddetinde maaş almış, yekûnu umumiyesini rayici hazırla hesabediniz. Bu, ceman ne kadar tutarsa, yani 2 000 lira mı tutar, bunu koyarak bu suretle siz maksadı hâsil edersiniz. Bu suretle bu 1340 senesinden evvel olanlara bu fıkrâi hukukiye ile bilmem zaruri ihtiyacı telif etmiş oluruz diyorlar. Efendiler esas itibariyle bugünkü zarurettten sarfınazar etmekle Müdafai Milliye Vekili parayı vermek suretiyle istifayı kaldırmak istiyor. Zannederim ki buna itiraz eden yoktur. Binaenaleyh bunda hepimiz müttetikiz, müttetik olunca bir defa Heyeti Umumiyenin kabulüyle maddelere geçilmesi icabeder. Bu bir. İkincisi; bunda müttetik olunca ikinci maddenin yine kabul edilmesi icabeder. Sizin bu fikrinizle tehalüf etmiyor. Ancak kanunun heyeti umumiyesinden birinci maddeye geçildikten ve birinci madde kabul edildikten sonra ikinci madde olarak Vasıf Beyin dediği gibi denebilir ki şu madde 1340 senesinden itibaren dâhili meslekî askerî olanlara aittir. Sonra üçüncü mesele vardır ki para meselesidir. Efendiler her ne olursa olsun ordunun sırf intizamını ve ordunun tekâmülünü temin etmek için istifanın para ile olmamasını kabul etmek lâzımdır. Bunu bilhassa arz ettiğim gibi biz de anlıyoruz ki ferdin hukuku ile cemiyetin hukuk tearuz ediyor. Fakat biz diyoruz ki bütün sıhhiye encümeni müşterek olmak üzere yani bütün encümen heyeti de doktor olmak üzere kendi mesaisini bütün kuvvetimizle tasdik etmekle beraber Müdafai Milliye Vekâletinin yardımı ile para yardımı ile doktorluğu iktisabetmiştir, bugün etibbanın

babası olan ordu kesbi za'fetmiştir. Bu zaruret altında orduyu bırakmasın ordu kendisini nasıl yetiştirmiş ise o da ona hizmet etsin, diyoruz. Rica ederim. Bunun kabulü memleketin istifadesinden başka bir şey değildir.

ESAD Ef. (Menteşe) — Mustafa Bey niçin istifa ettin?

VASIF B. (Saruhan) — Efendim encümenin mazbata muharriri beyefendi arkadaşımızdan sul soracağım. Sıhhiye Encümenimiz, esas itibarıyla makabline şâmil olmamasını kabul ediyor mu, etmiyor mu? Sarih bir cevap versinler.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — İstifare ettikten sonra cevap versinler.

Dr. MUSTAFA B. (Çorum — Biz bu meseleyi uzunuzadıya düşündüğümüz zaman Paşa Hazretlerine sormuştuk. Dedik ki: Biz bu şeyi yapıyoruz. Fakat sizin bundan başka istihzaratınız var mıdır? Dediler ki; Tekaüt ve İstifa Kanununu yeniden tanzim ediyoruz, derdesti tanzimdir. Yakında Meclisi Âliye takdim edeceğiz.

ŞÜKRÜ B. (Bolu) — Sözüünüzü saile tevehh ediniz.

Dr. MUSTAFA B. (Devamla) — O zamana kadar orduyu sırf etıbbayı askeriyeden mahrum bırakmamak için bu kanunu çıkaralım. Arkadaşlar da buradadır.

VASIF B. (Saruhan) — Sıhhiye Encümeni Mazbata Muharriri Beyefendi bundan beş dakika evvel bendenizin ve diğer arkadaşımın noktai nazarını serd ederken bu esasta müttetikiz buyurmuşlardı. Evet esasta müttetikiz ve zapta geçmiştir. Tekrar soruyorum kanunun makabline şümulünü Sıhhiye Encümeni kabul ediyor mu, etmiyor mu? Bunu arıyorum.

Dr. MUSTAFA B. (Çorum) — Kabul ediyor efendim.

VASIF B. (Saruhan) — O halde mesele anlaşılmıştır.

REFİK B. (Konya) — Efendim bu kanunun leh ve aleyhinde söz söyleyen arkadaşlarım; söylemesi icabeden bütün nıkatı nazarı izah ettikleri için bendeniz Heyeti Celilenizi uzun uzadıya tasdi etmiyeceğim. Yalnız hem doktor hem de mükemmel bir hukukçu sıfatı ile burada benden evvel söz söyleyen mazbata muharriri beyefendinin izahatının gayrikabili kabul olduğunu arz edeceğim. Dediler ki, bir ferdiyatçı hukukçular vardır, bir de cemiyetçi hukukçular vardır... Anlaşı-

yor ki muhterem doktorumuz son günlerde hukuk nazariyatını da okumaya başlamışlar. Fakat arz edeyim ki, öteden beri meslekî tababeti anladıkları gibi bu ifade buyurdıkları esasat ve nazariyatı hukukiyenin ruhuna nüfuz edememişlerdir. Bendeniz müsaadeleriyle diyeyim ki; ferdiyatçı hukukçular, ferdin hukukunu muhafaza hususunda ısrar ederlerken fertlerden teşekkül eden hukuku içtimaiyenin yine fertlerin kâfi ve zamin olmak üzere ifade ettiği ârayı umumiyenin milletini ifadesi demek olan kanunla hem cemiyetin hukukunu hem de heyeti içtimaiyenin tekeffül ve zımaniyle hukukunu nazarı dikkate almışlardır. Binaenaleyh ifadeleri bu suretle merdut ve mecruhtur. (Bravo sesleri) Saniyen arkadaşlar ordunun ehemmiyeti hakkında söz söyleyen arkadaşlarla beraberim, şu veya bu noktai nazardan bu kanunun makabline şümulü takdirinde ordu da etıbba kalmıyacaktır ve ordunun hayatı tehlikeye girecektir. Ben arkadaşlarımın noktai nazarını biran için kabul ediyorum. Fakat düşününüz ki, arkadaşlar bu nazariyeye tabi olduğunuz takdirde dünyanın hiçbir yerinde, hiçbir milletini hayatı teşriyesinde kabul edilmeyen layetegayyer hukukun esasatından uzaklaşmış olacaksınız. Yalnız bu kadarla kalmıyacak arkadaşlar. Yeni tesis ettiğimiz cemiyetlerin, fertlerin nâmütenahi fedakârlıklarla tesis ettiğimiz Devletin haysiyet ve şerefini, eihan karşısında şayanı tereddüt ve itimada lâıyk olmayacak bir vaziyette bulunduğunu - Buradan vereceğimiz kararla - ilân etmiş olacaksınız. Bir kere vereceğiniz kararın şümulünü ve ehemmiyetini lütfen tetkik buyurmanız lâzımdır. (Gürültüler, handeler) Ordu da 100 - 200 doktor tutacağız diye Devletin hayatına, milletini şeref ve haysiyetine taallük eden bir meselei hukukiyeyi böyle gelişigüzel reddedemeyiz. Bu kanun kabul edildiği takdirde dikkat buyurunuz ki; hiçbir heyet bizimle mukavele akdedemeyecektir... (Ooo... sesleri.) Çünkü siz, her hangi bir noktai nazarla, kabul ettiğiniz bir hakkı iptal edeceksiniz, ne'edeceksiniz ve bu suretle o hakkı tanımayacaksınız. Arkadaşlar Türk'ün tarihi pürşan ve şerefi hiçbir vehile hakkı müktesebe tecavüz etmemiştir ve etmemekle iftihar eder.

ESAD Ef. (Menteşe) — Ve etmiyecektir.

REFİK B. (Devamla) — Çok rica ederim, şu veya bu mülâhazatı hususiye ile esasatı hukukiye çığnendikçe ve milletimize teveccüh ettikçe,

gelecek namütenahi zararların nazarı dikkate alınması lâzım gelir ki, işte bu vâzı kanun olan Heyeti Teşriinin, en çok nazarı dikkatine alacağı ve en çok kısıkanç olarak davranacağı esasatı hukukiyledir. Kanunun hiçbir veçhile kabule tahammülü yoktur. Reddedilmesi lâzımgelir. Ali Rıza Bey arkadaşımız kendileri de bu kanunu teklif eden bir zat olduğu halde anladılar ki, Heyeti Celile bu kanunu kabul etmiyecektir. Bu suretle kanaat getirmişlerdir. Derhal tebdili fikir ile bu kanunun 1340 senesinden itibaren mektebe girecekler hakkında tatbik edilmesi insafını göstermişlerdir. Bendeniz de bu fikre iştirak ederim. Bu kanunun kabulü çok tehlikelidir. Çok zararlıdır. İçinden çıkılmıyacak namütenahi fenalıklar tevlidine müsaittir. Binaenaleyh rica ederim bu kanunu reddedelim.

Dr. MUSTAFA B. (Çorum) — Doğrudan, doğruya şahsıma söyledi. Müsaade buyurun cevap vereyim: Efendiler; bizim Refik Beyefendi bir hukukçu sıfatıyla diyorlar ki; falan adam okumuş adama vâkıf olmamış. Ben Refik Beyefendiye diyeceğim ki: Kendisi hukuk tahsil ettiği zaman sultâni derecesinde tahsil görmüştü ve anlayabiliyordu, karşısındaki Mektebi Tıbbiyeden tam yirmiki sene evvel çıkmış ve mütemadiyen çalışan bir adamdır. Kendisinin o zamanki anladığına nazaran şimdi karşısındaki adam çok yüksektir.

REFİK B. (Konya) — Acaip şey...

Dr. MUSTAFA B. (Devamla) — Hukukla tababet arasında dehşetli bir fark vardır, binaenaleyh rica ederim, söz söylerken mânasını anlayarak söylesinler.

REFİK B. (Konya) — Her halde zatîlilerinden çok iyi anlarım Doktor Bey... Doktorluğu anlarsın fakat hukuku anlamazsın.

Dr. MUSTAFA B. (Çorum) — Hukuku anlarım demiyorum, fakat okuduğumu anlarım ve sizin kadar anlarım.

REİS — Müzakerenin kifayeti hakkında iki takrir vardır, müsaadenizle Heyeti Celilenize arz edeyim :

Riyaseti Celileye

Müzakere kâfidir.

Kanunun heyeti umumiyesinin tâyini esami ile reye vaz'ı hakkındaki takirlerin reye vaz'ını teklif eyleriz.

Kozan
Ali Saib

Saruhan
Reşad

Riyaseti Celileye

Müzakere kâfidir, takirlerin kıraetini teklif ederim.

21 Teşrinisani 1139

Dersim

Feridun Fikri

YUSUF AKÇURU B. (İstanbul) — Müzakerenin âdemi kifayeti hakkında söz istiyorum.

REİS — Fakat sırf ademi kifayeti hakkında.

YUSUF AKÇURA B. (İstanbul) — Evet ademi kifayeti hakkında.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Fakat bu ikinci, ademi kifayeti, hakkında böyle her zaman söz almamaz.

YUSUF AKÇURA B. (Devamla) — Arkadaşlar biraz evvel bir küçük hâdise geçti, Reis Beyefendi arkadaşımızdan bir zata söz verdiler. O sırada Refik Beyle bendeniz de söz alanlar doğru takibedilmiyor diye itiraz ettik ve o zaman İstanbul Mebusu Muhterem Rauf Beyefendi söz söyleyeceklerdi. Bu suretle biz onun söz söylemesinin tehirini mucibolduk, şimdi söz sırası bana gelmiştir. Halbuki Rauf Beyfendinin Hükümet işlerinde tecrübesi vardır. Kendilerinin sözlerine kısmen itiraz eden bendeniz; onun söz söylemesi ricasıyla kendim sıramı terk ediyorum ve onun söz söylemesine müsaade buyurmanızı rica ederim. (Kifayet aleyhinde olmadı sesleri) Devamı aleyhindedir.

REİS — Efendim müzakerenin kifayetini reyi âlinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen elkaldırsın. Kâfi görmiyenler lütfen el kaldırsın... Kifayeti müzakere kabul edilmiştir.

Efendim. Birçok takrirler verilmiştir. Bu takirlerin birçok kısmı; doğrudan doğruya maddenin tâdiline mütevakıftır. Maddenin reddini mutazammın olanlar da vardır. Bunları reyi âlinize arz edeceğim. Fakat bir takrir re vardır ki; kanunun maddelerini müzakereye girişmeden reddini tazammun ediyor. Onun için diğer takirleri tereihan bu takirri reyi âlinize vaz'edeceğim.

FERİDUN FİKRI B. (Dersim) — Reis Bey usul hakkında bir şey arz edeceğim: Encümen Mazbata Muharriri Beyefendi; kanunun makabline şâmil olmayacağını serdettiler, makabline şâmil değildir dediler. (Gürültüler)

Dr. MUSTAFA B. (Çorum) — Şâmindir efendim.

FERİDUN FİKİRİ B. (Dersim) — Öyle ise mesele yoktur.

Riyasti Celileye

Lâyihanın heyeti umumiyesinin reddini teklif eylerim.

21 Teşrinisani 1339

Karesi
Vehbi

FERİDUN FİKİRİ B. (Dersim) — Tâynini esami talebederim.

REİS — Tâynini esami Heyeti Umumiyeeye aittir.

VEHBİ B. (Karesi) — Bir tahrir daha vardır. Eski maddenin tefsirine aittir, lütfen o da okunsun hem reddi hem de tefsiri hakkında.

REİS — Efendim bu; sureti mutlakada reddi tazammun ettiği için tabii sizin tahririnizin tercih edilmesi lâzımgelir. Çünkü reddedilecek olursa tefsir tahririne hacet kalmıyor.

MEHMTD VEHBİ B. (Karesi) — Hayır efendim eski maddenin tefsiri suretiyledir, zaten teklifim asıl buna aittir.

REİS — Efendim evvelâ sureti mutlakada olan meseleyi arz edeyim, lâyiha kanuniyenin reddi hakkındaki teklifi reyi âlinize arz ediyorum.

ALİ SURURİ Ef. (Karahisarî Şarki) — Reis Bey müsaade buyurur musunuz?

ABİDİN B. (Saruhan) — Heyeti umumiyesinin reddi hakkındadır. Tâynini esami lâzımdır. (tâynini esami ile sesleri) (Encümen geri alıyor sesleri)

ABİDİN B. (Saruhan) — Heyeti umumiyesi hakkında tâynini esami teklifi vardır.

REİS — Tâynini esami kanunun heyeti umumiyesi hakkında olur. (işte onun için sesleri)

REFİK B. (Konya) — Efendim tâynini esami teklifi bizimidir, heyeti umumiyesi hakkında

ret teklifi takdim olunabilir. Şüphesiz tâynini esamiden bizim de maksadımız odur.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Tayy reye koyarsınız, kanun kabul edilmezse tâynini esami ile reye vaz'edilir.

ALİ SURURİ Ef. (Karahisarî Şarki) — Tahrirler; okunur da ondan sonra ret tahriri reye konursa daha iyi olur. Ne gibi tahrirler mevcudolduğunu Heyeti Umumiye bilmiyor.

REİS — Efendim tahrirleri tasnif edip birer birer reyi âlinize arz edeceğim.

ALİ SURURİ Ef. (Karahisarî Şarki) — Ne gibi tahrirler mevcudolduğunu tabii heyet bilmiyor.

REİS — Ekserisi birinci maddeye aittir.

ESAD Ef. (Menteşe) — Hepsini okunsun efendim.

REİS — Efendim kanunun heyeti umumiyesinin reddini tazammun eden bu tahriri reye vaz'ediyorum (gürültüler) (ret, ret sesleri)

ABİDİN B. (Saruhan) — Muhterem arkadaşlar!..

REİS — Söz vermedim efendim.

ABİDİN B. (Saruhan) — Söz vermediğiniz zapta geçsin.

(Karesi Mebusu Vehbi Beyin tahriri tekrar okundu.)

REİS — Tahriri reyi âlinize vaz'ediyorum kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyordum efendim reddi tazammun eden bu tahririn reddini kabul edenler lütfen el kaldırsın. Ret tahriri kabul edildi.

ŞÜKRÜ B. (Bolu) — Kanun bitti.

REİS — On dakika teneffüs etmek üzere celseyi tatil ediyorum.

Hitam müzakerat saati : 3,05

(Ekseriyet olmadığından üçüncü celse açılmamıştır.)

Adliye Vekâletinin 1339 senesi Bütçesine tahsisatı munzamma icrası hakkındaki kanunun neticeî ârası

Reye iştirak edenler :	135
Kabul edenler :	121
Reddedenler :	10
Müstenkifler :	4

(Kabul edenler)

Ardahan: Halid Pş., Talât B., Adana: İsmail Safa B., Zamir B., Kemal B., Aksaray: Mustafa Vehbi B., Neşet B., Amasya: Esad B., Antalya: Ahmed Sâki B., Rasih Ef., Murad B., Ankara: İhsan B., Ordu: Recai B., Faik B., Erzurum: Cazim Ef., Ziya B., Ertuğrul: Dr. Fikret B., Rasim B., İzmir: Seyit B., İsparta: Hüseyin Hüsnü Ef., Mükerrerem B., İstanbul: Hüseyin Rauf B., Hamdi B., Dr. Refik B., Ali Rıza B., Eskişehir: Arif B., Abdullah Azmi Ef., Elâziz: Hüseyin B., Mustafa B., Urfa: Hüsrev B., Ali B., İçel: Hâfız Emin Ef., Dr. Tevfik B., İzmit: İbrahim B., Bayezid: Süleyman Sudi B., Şefik B., Bitlis: Resul B., Bursa: Refet B., Mustafa Fehmi Ef., Bozok: Süleyman Sırrı B., Salih B., Bolu: Cevat Abbas B., Dr. Emin Cemal B., Şükrü B., Mehmed Ef., Biga: Samih Rifat B., Şükrü B., Çanik: Cavid Pş., Süleyman Neemi B., Cebelibereket: İhsan B., Çorum: Dr. Mustafa B., Münir B., Dersim: Feridun Fikrî B., Denizli: Haydar Rüşdü B., Dr. Kâzım B., Diyarbakir: Zülfi B., Ziya Gökâlp B., Mehmed B., Zonguldak: Halil B., Yusuf Ziya B., Siird: Mahmud B., Sinob: Yusuf Kemal B., Sivas: Dr.

Ömer Şevki B., Rahmi B., Siverek: Kadri Ahmed B., Saruhan: Hacı Ethem B., Reşad B., Abidin B., Kemal B., Mehmed Sabri B., Vâsıf B., Trabzon: Hasan B., Ahmed Muhtar B., Şefik B., Rahmi B., Nebizade Hamdi B., Gaziantep: Hâfız Şahin Ef., Ferid B., Kars: Ahmed B., Karesi: Hulûsi B., Osman Niyazi B., Ali Şuuri B., Kâzım B., Mehmed Vehbi B., Karahisarı Şarki: İsmail B., Ali Sururi Ef., Mehmed Emin B., Karahisarı Sahib: Sadık B., İzzet Ulvi B., Ali B., Kastamonu: Ahmed Mahir Ef., Hasan Fehmi B., Halid B., Veled Çelebi Ef., Kozan: Ali Saib B., Konya: Tevfik Fikret B., Refik B., Fuat B., Kâzım Hüsnü, Naim Hâzım B., Kırşehir: Yahya Galib B., Kayseri: Ahmed Hilmi B., Gelibolu: Celâl Nuri B., Gümüşane: Zeki B., Kütahya: Cevdet B., Giresun: Kâzım B., Tahir B., Lâzistan: Rauf B., Mardin: Deriş B., Abdülgani B., Mersin: Besim Atalay B., Maraş: Hacı Mehmed Ef., Mentеше: Esad Ef., Şükrü Kaya B., Yunus Nadi B., Muş: Hacı İlyas B., Sami Ef., Rıza B., Osman Kadri B., Niğde: Cazim B., Galib B., Van: İbrahim B.

(Reddedenler)

Artvin: Hilmi B., İzmir: Şükrü B., Hakkâri: Nazmi B., Sivas: Ziyaettin B., Siverek: Cu-

di Pş., Kângırı: Rifat B., Ziya B., Mardin: Abdürrezak B., Van: Hakkı B., Münib B.

(Müstenkifler)

İzmir: Mahmut Celâl B., İstanbul: Yusuf Akçura B., Erzinean: Sabit B., Karahisarı Sahib: Kâmil Ef.